

Az elméletet hátrahagyva: Miért rossz a leegyszerűsített hipotézisvizsgálat a nemzetközi kapcsolatokban?

John J. Mearsheimer

Chicagói Egyetem, USA

Stephen M. Walt

Harvard Egyetem, USA

European Journal of
International Relations
(Nemzetközi
Kapcsolatok Európai
Folyóirata)

19(3) 427-457

© The Author(s) 2013

Utánnnyomás és engedélyek:

sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav

DOI: 10.1177/1354066113494320

ejt.sagepub.com

Absztrakt

Az elméletalkotás és a hipotézisvizsgálat egyaránt a társadalomtudomány kritikus elemei, de az előbbi végső soron fontosabb. Az utóbbi években a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó tudósok mégis kevesebb erőfeszítést fordítottak az elméletek létrehozására és finomítására, illetve az elméleteknek az empirikus kutatások irányítására való felhasználására. Ehelyett egyre inkább a "leegyszerűsített hipotézisvizsgálatra" összpontosítanak, amely a jól igazolt empirikus szabályszerűségek felfedezésére helyezi a hangsúlyt. Az egyszerű hipotézisvizsgálat előnyben részesítése azonban hiba, mivel az elméletre fordított elégtelen figyelem hibásan specifikált empirikus modellekhez vagy a kulcsfogalmak félrevezető méréséhez vezet. Ráadásul a nemzetközi kapcsolatok területén az adatok nagy részének gyenge minősége miatt kevésbé valószínű, hogy ezek az erőfeszítések halmozott tudást eredményeznek. Ez az elmélettől való eltávolodás az egyszerű hipotézisvizsgálat irányába tükrözi a nemzetközi kapcsolatok területének professzionalizálására és bővítésére irányuló, régóta fennálló törekvést, valamint az egyes tudósok rövid távú karrierösztönzését. Ez a tendencia növeli a szakadékot az elefántcsonttorony és a való világ között, ami a nemzetközi kapcsolatok tudományát kevésbé hasznossá teszi a politikai döntéshozók és az érintett polgárok számára. Sajnos ez a tendencia valószínűleg folytatódni fog, hacsak nem születik kollektív döntés az uralkodó tudományos ösztönzők megváltoztatására.

Kulcsszavak

halmozott tudás, hipotézisvizsgálat, módszertan, szakpolitikai relevancia, szakmai normák, tudományos realizmus, elmélet

Levelező szerző:

John J. Mearsheimer, Politológia Tanszék, University of Chicago, 5828 S. University Avenue, Chicago, IL 60637, USA.

E-mail: j-mearsheimer@uchicago.edu

Bevezetés

Az elmélet a nemzetközi kapcsolatok (IR) területének alapköve. Elméletírói a terület leghíresebb és legtekintélyesebb tudósai. A 2009-ben közzétett *TRIP Survey of International Relations Scholars (TRIP felmérés a nemzetközi kapcsolatok tudósairól)* például megállapította, hogy az a három tudós, "akiknek munkássága az elmúlt 20 évben a legnagyobb hatást gyakorolta az IR területére", Robert Keohane, Kenneth Waltz és Alexander Wendt. Mindhárman jelentős elméletírók, akiknek hírneve inkább az általuk kidolgozott elképzeléseken, mint empirikus munkájukon alapul. A listán szereplő többi tudós - köztük Bruce Bueno de Mesquita, Barry Buzan, Martha Finnemore, Samuel Huntington, Robert Jervis, Peter Katzenstein, Stephen Krasner és Susan Strange - szinte mind olyan személyiségek, akik olyan gondolatokat dolgoztak ki, amelyek alakították az IR kutatási napirendjét, és egyes esetekben befolyásolták a politikai vitákat (Jordan et al., 2009: 43, 45, 47).¹ E személyek közül többen jelentős empirikus munkát végeztek elméleteik alátámasztására, de központi elméleti elképzeléseik adnak számot tekintélyükről.

Ráadásul a klasszikus IR-könyvek gyakorlatilag mindegyike elméletekkel teli mű, mint például Hans Morgenthau *Politika a nemzetek között*, Kenneth Waltz *A nemzetközi politika elmélete*, Thomas Schelling *A konfliktus stratégiája*, Hedley Bull *Az anarchikus társadalom*, Robert Keohane *A hegemonia után* és Alexander Wendt *A nemzetközi politika társadalomelmélete című könyve*. Ugyanez igaz a cikkekre is, ahol olyan jól ismert írások uralják a terepet, mint John Ruggie 1982-es cikke a "beágyazott liberalizmusról" az *International Organization*-ben, Michael Doyle 1983-as írása "Kant, Liberal Legacies and Foreign Affairs" a *Philosophy and Public Affairs*-ben, vagy James Fearon 1995-ös cikke az *International Organization*-ben "Rationalist Explanations for War" címmel.

Végül, a nagy elméletek - vagy más néven az "izmusok" - hosszú ideje alakítják a nemzetközi politika tanulmányozását. Ezek közül a legjelentősebbek a konstruktivizmus, a liberalizmus, a marxizmus és a realizmus. A Tanítás, kutatás és nemzetközi politika (TRIP) felmérések több szerzőjének nemrégiben megjelent cikke szépen összefoglalja ezeknek az elméletcsaládoknak a hatását: "Az amerikai graduális szemináriumok tele vannak olyan olvasmányokkal, amelyek az IR elmélet különböző "izmusait" ismertetik és kritizálják..... Hasonlóképpen, a bevezető IR kurzusok és az alapképzésben részt vevő hallgatóknak szóló tankönyvek gyakran e paradigmák köré szerveződnek. Hozzáteszik: "Az a nézet, hogy a terület nagyrészt paradigmák szerint szerveződik, a tanteremben is megismétlődik..... A realizmus és a liberalizmus együttesen még ma is több mint 40%-át teszi ki a bevezető IR kurzusok tartalmának az amerikai egyetemeken és főiskolákon, azok szerint, akik ezeket az órákat tartják" (Maliniak et al., 2011: 441, 444). Röviden: az elmélet az IR világában kiemelkedő jelentőségű.

Paradox módon azonban az Egyesült Államokban az elméletre fordított komoly figyelem az IR-szakértők körében egyre csökken, és az elkövetkező években valószínűleg tovább fog csökkenni. Konkrétan, a terület eltávolodik az elméletek kidolgozásától vagy gondos alkalmazásától, és ehelyett az úgynevezett leegyszerűsített hipotézisvizsgálatra helyezi a hangsúlyt. Az elmélet általában kisebb szerepet játszik ebben a vállalkozásban, a legtöbb erőfeszítést az adatgyűjtésre és az empirikus hipotézisek tesztelésére fordítják.²

Ez a tendencia tükröződik a TRIP-felmérésekben. Bár az IR-tudósok kevesebb mint fele alkalmaz elsősorban kvantitatív módszereket, "a főbb folyóiratokban megjelent

cikkek közül több alkalmaz kvantitatív módszereket, mint bármely más megközelítést". Valójában "a kvantitatív módszereket alkalmazó cikkek aránya nagymértékben aránytalan azon tudósok tényleges számához képest, akik a statisztikai technikákat elsődleges módszertanuknak tekintik". A legújabb amerikai

A Politikai Tudományok Szövetségének (APSA) álláshirdetései az IR területén a módszertani szakértelemmel rendelkező jelöltek részéit előnyben, és alig találunk elméleti szakemberek számára kiírt álláshirdetéseket. A TRIP-felmérés szerzői szerint a kvantitatív módszerek iránti "erős elfogultság" "magyarázatot adhat arra, hogy a fiatal tudósokat miért képzik egyre inkább arra, hogy a statisztikát használják elsődleges módszertani megközelítésként" (Maliniak et al., 2011: 439, 453).

A módszereknek az elmélet rovására történő egyre nagyobb hangsúlyozása különösen a nemzetközi politikai gazdaságtan (IPE) részterületén tapasztalható. Az elmúlt négy évtized történelmét áttekintve Benjamin Cohen (2010: 887) megállapítja, hogy "az Egyesült Államok vezető folyóirataiban megjelenő publikációk jellege ... drámaian megváltozott". Ma már olyan kutatások töltik meg e folyóiratok lapjait, amelyek "a legszigorúbb és legmodernebb statisztikai módszereket használják" (lásd még Oatley, 2011; Weaver et al., 2009). Az elméleti viták, amelyek egykor olyan kiemelkedő szerepet töltek be az IPE-irodalomban, csökkentek jelentőségükben.

Valójában néhány vezető IR-szakértő most a terület nagy elméletei ellen tiltakozik. Az International Studies Association (ISA) 2010-es elnöki beszédében például David Lake az "izmusokat" "szektáknak" és "patológiáknak" nevezte, amelyek elterelik a figyelmet "a fontos dolgok tanulmányozásáról" (Lake, 2011: 471). Így nem meglepő, hogy "a nem paradigmatis kutatók aránya az 1980-as 30%-ról 2006-ra folyamatosan 50%-ra nőtt" (Maliniak et al., 2011: 439). Természetesen lehet a középútas elméletek mellett érvelni, miközben a nagy elméleteket lebecsüljük, és Lake valóban ezt teszi. A terület azonban nem ebbe az irányba mozdul el. Nem fordít nagyobb figyelmet a formális vagy matematikai orientációjú elméletekre sem (Bennett et al., 2003: 373-374). Ehelyett kevesebb figyelmet fordít mindenféle elméletre, és az egyszerűsített hipotézisvizsgálat felé mozdul el.

Ez a tendencia a módszerek győzelmét jelenti az elmélet felett. Az elmúlt évtizedekben az IR tanulmányozásának módjáról szóló viták elsősorban a kvalitatív kontra kvantitatív megközelítések előnyeire vagy az új módszertani technikák eredményeire összpontosítottak. Bár nem értéktelenek, ezek a viták elterelték a figyelmet arról a kritikus szerepről, amelyet az elméletnek kellene játszania az empirikus elemzés irányításában.³ A módszerek és nem az elmélet középpontba állítása nem az IR-tudósok tudatos, kollektív döntésének eredménye, hanem az akadémiai világ fontos strukturális jellemzőinek tendenciózus következménye.

A romlásba vezető út

Úgy gondoljuk, hogy az elmélet leértékelése és a hipotézisvizsgálat felemelése hiba. Ez nem azt jelenti, hogy a hipotézisek felállítása és tesztelése nem fontos. Ha megfelelően végezzük, ez a társadalomtudományok egyik alapvető tevékenysége. Mindazonáltal az elmélet megalkotása és finomítása a legfontosabb tevékenység ebben a vállalkozásban. Ez különösen igaz az IR-ben, a nemzetközi rendszer eredendő összetettsége és sokfélesége, valamint a rendelkezésre álló adatok nagy részének problematikus jellege miatt. A tudósoknak természetesen nem kell saját elméletet kitalálniuk, vagy akár egy meglévő elméletet finomítaniuk, bár ezeket a törekvéseket nagyra értékelik. Szükséges azonban, hogy a társadalomtudósok szilárdan ismerjék az elméletet, és azt intelligensen használják kutatásaik irányítására.

Christopher Achen, egy neves metodológus összefoglalja, mi történik, amikor a politológusok rövidre zárják az elméletet az általa "unalmas hipotézis-tesztelésnek" nevezett elmélet javára. "A tudományterület jelenlegi állapota aggasztó" - írja -

---

"minden kemény munkánk ellenére, amit eddig végeztünk.

a legtöbb új statisztikai eljárásunknak még nem adtunk legitim elméleti mikroalapot, és nehézségeink voltak a kvantitatív munka igazi feladatával - a megbízható empirikus általánosítások felfedezésével" (Achen, 2002: 424, 443; továbbá Braumoeller és Sartori, 2004; Schrodt, 2006, 2010; Signorino, 1999).

Az elmélet több okból is felbecsülhetetlen értékű. Mivel a világ végtelenül összetett, mentális térképekre van szükségünk ahhoz, hogy meghatározzuk, mi a fontos az emberi tevékenység különböző területein. Különösen az ismétlődő viselkedést magyarázó ok-okozati mechanizmusok azonosításához és azok egymáshoz való viszonyának meghatározásához van szükségünk elméletekre. Végül, a jól kidolgozott elméletek elengedhetetlenek a hipotézisek megfelelő teszteléséhez; a látszólag kifinomult tesztek, amelyek nem alapulnak az elméleteken, valószínűleg hibás eredményeket fognak produkálni.

A végkövetkeztetés: az elmélet hangsúlytalanítása és a hipotézisek tesztelésének előtérbe helyezése nem a legjobb módja annak, hogy új ismereteket szerezzünk a nemzetközi politikáról. Mindkét tevékenység fontos a tudományos fejlődéshez, de nagyobb figyelmet kellene szentelni az elméletfejlesztésnek, és a hipotézisek tesztelését szorosabban kellene az elmélethez kötni.

Övintézkedések

Ez a cikk nem hasonlítja össze a kvalitatív és a kvantitatív módszerek előnyeit, és nem állítja, hogy a kvalitatív módszerek alkalmasabbak a nemzetközi kapcsolatok tanulmányozására. Inkább amellett érvelünk, hogy az elméletnek központi szerepet kell játszania a kutatási folyamat irányításában, függetlenül attól, hogy az elméletet hogyan tesztelik. Elsősorban a kvantitatív kutatásra összpontosítunk, mivel a területen folyó munka nagy része jelenleg ezt a megközelítést használja. Érveink azonban ugyanolyan erővel érvényesek a kvalitatív kutatásra is, és számos példa van arra, hogy a kvalitatív kutatás nem szentel elegendő figyelmet az elméletnek. Röviden, fő szempontunk az elmélet és az empirikus munka közötti kapcsolat, nem pedig a kvantitatív vagy kvalitatív megközelítések relatív érdemei.

Itt nem képviselünk semmilyen konkrét IR-elméletet sem. Bár mindketten a realista hagyományban dolgozunk, úgy gondoljuk, hogy sokféle elmélet - beleértve a középutas elméletet is - létezik.

- hasznos lehet a nemzetközi politika működésének megértésében. Véleményünk szerint a sokszínű elméleti ökoszisztéma előnyösebb, mint az intellektuális monokultúra.

Elismerjük, hogy az IR-elmélet jelenlegi tartalma jelentős hiányosságokat tartalmaz, és távol áll tőlünk a nosztalgia egy letűnt "aranykor" iránt, amikor briliáns elméletalkotók járták a földet. Sok munka vár még ránk a meglévő elméletállomány tisztázása és jobb elméletek kidolgozása érdekében. Mindazonáltal úgy véljük, hogy a terület fejlődése elsősorban az elmélet kifinomult módon történő kifejlesztésén és felhasználásán múlik.

Természetesen nem olvastunk el minden olyan friss cikket, amely hipotéziseket tesztel; a jelenlegi szakirodalom túlságosan nagy ahhoz, hogy egy ilyen feladatot elvégezhessünk. Széles körben olvastunk azonban, és megkértük a hipotézis-tesztelési hagyományban dolgozó szakértőket, hogy irányítsanak minket a műfaj legjobb munkáihoz. Tanulmányoztuk a terület értékeléseit is, amelyek a miénkhez hasonló kritikákat fogalmaztak meg. Az általunk azonosított problémák nyilvánvalóan nem titkok, és bizonyos erőfeszítések történtek a kezelésükre. A kortárs IR-kutatás azonban

továbbra is elhanyagolja az elméletet, és ez a tendencia nem sok jót ígér a terület jövőjére nézve.

Az ismeretelméletet illetően az IR-hez kapcsolódó úgynevezett pozitivista megközelítésekre összpontosítunk. Ennek megfelelően nem tárgyaljuk a kritikai elméletet, az interpretivizmust, a hermeneutikát és a konstruktivizmus egyes változatait. Ez a kihagyás részben a terjedelmi korlátok miatt történt, de a következők miatt is

mert a hangsúlyt az amerikai IR-re helyezzük, ahol a pozitívizmus dominál. Ahogy a TRIP-felmérések szerzői megjegyzik, "az IR az Egyesült Államokban túlnyomórészt pozitivistá" (Maliniak et al., 2011: 439, 455). Az Egyesült Államokon kívül - különösen Európában - nagyobb az episztemológiai változatosság, és kevésbé hangsúlyozzák az egyszerű hipotézisvizsgálatot.

Összefoglalva: ez a cikk nem két mogorva realista *cri de coeur*-je, akik általában véve ellenzik a hipotézisvizsgálatot és különösen a kvantitatív elemzést. Hogy álláspontunkat teljesen világossá tegyük: a hipotézisvizsgálatot a jó társadalomtudomány alapvető elemének tekintjük. A mi álláspontunk az, hogy ezt a tevékenységet az elmélet kifinomult ismeretének kell irányítania, és hogy a kortárs IR tudomány elhanyagolja ezt a követelményt.

Érvelésünk a következőképpen épül fel. Azzal kezdjük, hogy leírjuk, mik az elméletek, miért fontosak, és hogyan kell tesztelni őket. Feltárjuk továbbá a tudományos realizmus és az instrumentalizmus közötti fontos ~~különbséget~~ különbséget, amely megkülönbözteti a mi megközelítésünket sok más pozitivistá megközelítésétől. Ezután ismertetjük a leegyszerűsített hipotézisvizsgálatot és az elméletre való felületes odafigyelésből eredő problémákat.

Ezután megvizsgáljuk, hogy az IR miért halad ebbe az irányba, annak ellenére, hogy ez a megközelítés jelentős problémákat vet fel. Ebben a vitában azt vizsgáljuk, hogy a hipotézisvizsgálat egyre nagyobb hangsúlyozása hogyan teszi az IR tudományát kevésbé relevánssá a politika világában folyó viták szempontjából. Végül néhány javaslatot teszünk arra vonatkozóan, hogyan lehetne az IR-szakértőket arra ösztönözni, hogy nagyobb hangsúlyt fektessenek az elméletre. Nehéz lesz azonban megfordítani a jelenlegi tendenciákat, hacsak a terület nem bizonyul nyitottabbnak a felülvizsgálatra, mint ahogyan azt gyanítjuk.

Elmélet és társadalomtudomány

Mi az elmélet?

Az elméletek a valóság leegyszerűsített képei. Megmagyarázzák, hogyan működik a világ bizonyos területeken. William James híres kifejezésével élve, a minket körülvevő világ "virágzó, zsidongó zűrzavar": végtelenül összetett és nehezen felfogható. Ahhoz, hogy értelmet adjunk neki, elméletekre van szükségünk, vagyis el kell döntenünk, hogy mely tényezők számítanak a legtöbbet. Ez a lépés megköveteli, hogy sok tényezőt kihagyjunk, mert azokat kevésbé tartjuk fontosnak a vizsgált jelenségek magyarázata szempontjából. Az elméletek szükségszerűen azáltal teszik érthetővé a világot, hogy a legfontosabb tényezőkre összpontosítanak.

Az elméletek más szóval olyanok, mint a térképek. Mindkettő célja, hogy leegyszerűsítse a bonyolult valóságot, hogy jobban felfoghassuk. Az Egyesült Államok autópálya-térképe például tartalmazhat nagyvárosokat, utakat, folyókat, hegyeket és tavakat. De sok kevésbé szembevető vonást, például az egyes fákat, épületeket vagy a Golden Gate híd szegecseit kihagyná. Az elméletre hasonlóan a térkép is a valóság rövidített változata.

A térképekkel ellentétben azonban az elméletek ok-okozati történetet adnak. Pontosabban, egy elmélet azt állítja, hogy egy vagy több tényező magyarázatot adhat egy adott jelenségre. Az elméletek ismét egyszerűsítő feltételezésekre épülnek azzal kapcsolatban, hogy mely tényezők a legfontosabbak a világ működésének magyarázatában. A realista elméletek például általában azt vallják, hogy a nagyhatalmi

háborúk kitörését az erőegyensúlyi megfontolások magyarázzák, és hogy a belpolitika kevésbé magyarázó erejű. Ezzel szemben számos liberális elmélet ennek ellenkezőjét állítja.

Az elmélet alkotóelemeit néha fogalmaknak vagy változóknak nevezik. Az elmélet megmondja, hogy ezeket a kulcsfogalmakat hogyan határozzák meg, ami feltételezések felállítását jelenti.

a kulcsszereplőkről. Az elméletek azt is meghatározzák, hogy a független, a beavatkozó és a függő változók hogyan illeszkednek egymáshoz, ami lehetővé teszi számunkra, hogy tesztelhető hipotézisekre következtessünk (azaz, hogy a fogalmak várhatóan hogyan mozognak együtt). A legfontosabb, hogy az elmélet *megmagyarázza*, hogy egy adott hipotézisnek miért kell igaznak lennie, azáltal, hogy azonosítja azokat az oksági mechanizmusokat, amelyek a várt eredmény(eke)t előidézik. Ezeknek a mechanizmusoknak - amelyek gyakran megfigyelhetetlenek - azt kell tükrözniük, hogy mi történik valójában a való világban.

Az elméletek általános magyarázatot adnak, ami azt jelenti, hogy térben és időben is érvényesek. A társadalomtudományi elméletek azonban nem univerzálisak; csak bizonyos tevékenységi területekre vagy bizonyos időszakokra vonatkoznak. Egy elmélet hatóköre is jelentősen változhat. Az olyan nagy elméletek, mint a realizmus vagy a liberalizmus az állami viselkedés széleskörű mintáit kívánják megmagyarázni, míg az úgynevezett középutas elméletek szűkebb értelemben vett jelenségekre, például a gazdasági szankciókra, a kényszerítésre és az elrettentésre összpontosítanak.

Egyetlen társadalomtudományi elmélet sem magyaráz meg minden releváns esetet. Mindig lesz néhány olyan eset, amely még a legjobb elméleteinknek is ellentmond. Az ok egyszerű: egy olyan tényező, amelyet azért hagytak ki az elméletből, mert általában nincs nagy hatása, időnként kiderül, hogy egy adott esetben jelentős befolyással bír. Amikor ez megtörténik, az elmélet előrejelző ereje csökken.

Az elméletek nagyon eltérőek a teljességük és a gondosság, amellyel felépítették őket. Egy jól kidolgozott elméletben a feltevések és a kulcsfogalmak gondosan meghatározottak, és világos és szigorú kijelentésekben szerepel, hogy ezek a fogalmak hogyan kapcsolódnak egymáshoz. A releváns oksági mechanizmusok jól meghatározottak, csakúgy, mint az elméletből kizárt tényezők. A jól kidolgozott elméletek falszifikálhatók és nem triviális magyarázatokat kínálnak. Végül az ilyen elméletek egyértelmű előrejelzéseket adnak, és meghatározzák a peremfeltételeiket.

Ezzel szemben az alkalmi vagy kevésbé kidolgozott elméletek, vagy amit néha népi elméleteknek neveznek, felületesen fogalmazódnak meg. A kulcsfogalmak nincsenek jól definiálva, és a köztük lévő kapcsolatok - beleértve az oksági mechanizmusokat is - lazán vannak meghatározva. A hidegháború idején nagy hatást gyakorló dominóelmélet jó példa a népi elméletre. Véleményünk szerint a hipotézisvizsgálat nagy része, amelyet ma az IR-ben végeznek, alkalmi vagy hiányos elméleteket használ.

Az elméletről alkotott felfogásunk egyformán érvényes a formális elméletekre, amelyek a matematika nyelvét használják, és a nem formális elméletekre, amelyek a hétköznapi nyelvet használják. Az elméletek végső soron a képzelet művei, és a nyelv, amelyen kifejezik őket.

- legyen az matematikai jelölés vagy szavak - kevésbé számít, mint az, hogy az elmélet fontos betekintést nyújt-e az IR egy adott területére. A legfontosabb kritérium az, hogy az elméletnek van-e magyarázó ereje, nem pedig az, hogy formális vagy nem formális.

Az ismeretelméletről: Tudományos realizmus kontra instrumentalizmus

Ahhoz, hogy az elméletről alkotott nézeteinket kristálytisztává tegyük, néhány rövid szót kell ejtenünk az ismeretelméletről. Amint azt néhány olvasó valószínűleg már felismerte, a mi nézőpontunk a tudományos realizmus nézőpontja.⁴ Az elméletek számunkra olyan állításokat foglalnak magukban, amelyek pontosan tükrözik a világ működését. Olyan entitásokat és folyamatokat foglalnak magukban, amelyek a valós világban léteznek. Ennek megfelelően az elméletet megalapozó feltételezéseknek

---

pontosan kell tükrözniük - vagy legalábbis ésszerűen meg kell közelíteniük - a politikai élet egyes aspektusait. A feltételezések, úgy véljük, lehetnek

igaznak vagy tévesnek bizonyulnak, és az elméleteknek reális feltételezéseken kell alapulniuk. Ezek nem "hasznos fikciók", amelyek segítenek érdekes elméleteket létrehozni, ahogyan azt egyes társadalomtudósok állítják. A tudományos realisták számára a racionális szereplőkre vonatkozó feltételezésnek csak akkor van értelme, ha a valós világ releváns szereplői stratégiaileg viselkednek. Ellenkező esetben az így kialakított elméletnek nem sok magyarázó ereje lesz.

Továbbá az elméletet alátámasztó oksági történetnek is tükröznie kell a valóságot. Más szóval, azoknak az oksági mechanizmusoknak, amelyek a vizsgált jelenséget előidézik, a gyakorlatban is úgy kell működniük, ahogyan az elméletben le vannak írva. Természetesen a legtöbb elméletben megfigyelhető és megfigyelhetetlen mechanizmusok is szerepet játszanak. Gondoljunk csak a gravitáció fontosságára, egy nem megfigyelhető mechanizmusra, amely központi szerepet játszik a világegyetem megértésében. Vagy gondoljunk arra, hogy a bizonytalanság milyen szerepet játszik számos nemzetközi kapcsolatok elméletében. A bizonytalanságot nem tudjuk közvetlenül mérni, mert ez egy olyan mentális állapot, amelyet nem tudunk megfigyelni. De a tudósok gyakran felfedezhetik a jelenlétének bizonyítékait abban, amit a vezetők tesznek és mondanak. A tudományos realisták úgy vélik, hogy ezeknek a nem megfigyelhető tényezőknek pontosan tükrözniük kell a valóságot ahhoz, hogy az elmélet jól teljesítsen. Röviden, nem csak egy elmélet előrejelzéseit kell megerősíteni empirikus megfigyeléssel, hanem a megfigyelt eredményeknek is a *megfelelő okokból kell* bekövetkezniük, azaz az elmélet reális mikroalapjaiból következő oksági logikán keresztül.

A fő alternatív ismeretelmélet az instrumentalizmus. Ez azt állítja, hogy az elmélet feltételezéseinek nem kell megfelelniük a valóságnak. Milton Friedman (1953) híres állítása szerint minél *kevésbé* tükrözik egy elmélet feltevései a valóságot, annál erősebbnek bizonyul az elmélet. E nézet szerint a feltételezések egyszerűen hasznos fikciók, amelyek segítenek az elméletek létrehozásában. Az instrumentalistáknak például mindegy, hogy a szereplők racionálisak-e vagy sem, mindaddig, amíg a racionalitás feltételezése olyan elméleteket eredményez, amelyek pontos előrejelzéseket generálnak. Más szóval, egy elmélet feltételezéseinek hasznosságát kizárólag az határozza meg, hogy előrejelzései beigazolódnak-e.

Az instrumentalisták elutasítják azt az elképzelést, hogy az elméletek olyan oksági mechanizmusokat tartalmaznak, amelyek tükrözik a valóságban ténylegesen zajló eseményeket. Szemléletüket nagyrészt az a meggyőződés vezérli, hogy semmit sem nyerünk azzal, ha a nem megfigyelhető mechanizmusokra összpontosítunk, amelyek gyakran az oksági folyamat középpontjában állnak (Chakravarty, 2011: 4). Az instrumentalisták számára a tudomány a megfigyelhető dolgok méréséről szól, ami viszont a hipotézisek tesztelésére ösztönöz.

Az instrumentalisták elismerik, hogy az elméleteknek világosan meghatározott fogalmakat kell tartalmazniuk, és logikailag következetesnek kell lenniük. Az elmélet oksági logikájával annyiban törődnek, hogy koherens történetet akarnak elmesélni. De nem hisznek abban, hogy az elméletben ábrázolt oksági folyamat szükségszerűen tükrözi a valóságot.⁵ Ahogy Paul MacDonald (2003: 555) megjegyzi, "az instrumentalisták az elméleteket egyszerűen hipotéziseket generáló eszközként kezelik", ahol az elmélet értékét kizárólag az határozza meg, hogy a hipotézisek beigazolódnak-e.

Úgy gondoljuk, hogy a tudományos realizmus a meggyőzőbb ismeretelmélet. Az instrumentalisták azt kérik tőlünk, hogy higgyük el, hogy egy elmélet akkor is képes pontos előrejelzéseket generálni, ha feltételezései és oksági története ellentmond a

valóságnak. Ahogy MacDonald (2003: 554) megjegyzi: "Ha egy elméleti feltevés fikció, akkor nem valószínű, hogy empirikusan hasznos, hacsak nem generál olyan hipotéziseket, amelyek rossz okokból helyesek". Vagy ahogy Hilary Putnam híres mondása szerint, hacsak nem hoz létre "csodát" (1975: 73). Az elméletek definíciójuknál fogva rengeteg tényezőt kizárnak, és leegyszerűsítő feltételezéseket alkalmaznak a releváns szereplőkről. Egy jó elméletnek azonban még mindig pontos - bár elvonatkoztatott vagy egyszerűsített - képet kell adnia a

a való világban. A térképek szükségszerűen leegyszerűsítik a valóságot, de egy olyan útiterv, amely Chicagót Bostontól keletre helyezi el, nem lenne hasznos. Az elméletek csak akkor adnak megalapozott hipotéziseket és hasznos megállapításokat, ha összetevőik pontosan tükrözik a valós világot.

Hogyan tesztelik az elméleteket?

Egy elméletet háromféleképpen lehet értékelni. Az első a logikai megalapozottságának vizsgálata. A logikai konzisztencia minden elméletben nagyra becsült tulajdonság, még akkor is, ha néhány értékes elméletnek voltak logikai hibái, amelyeket az idők során orvosoltak.⁶

A második módszer a kovariáció, ahol a hipotézisvizsgálat jön be. Adott egy elmélet, amely szerint A okozza B-t, a cél a rendelkezésre álló bizonyítékok vizsgálata annak megállapítása érdekében, hogy A és B kovariálnak-e egymással. A korreláció azonban nem ok-okozati összefüggés, ami azt jelenti, hogy meg kell mutatni, hogy A okozza B-t, és nem fordítva. Azt is meg kell mutatni, hogy valamilyen kihagyott C tényező nem okozza mind A-t, mind B-t. E kérdések kezelésére a kutatók az oksági következtetés különböző technikáira támaszkodnak, amelyek meghatározzák, hogyan lehet a megfigyelt adatokból ok-okozati következtetéseket levonni. Az oksági következtetés lényegében korrelációs elemzés, amely gondos kutatási tervet és megfelelő kontrollváltozókat használ A független ok-okozati hatásának kimutatására A és B között.⁷

Az elmélet tesztelésének harmadik módja a folyamatok nyomon követése. Itt a cél annak megállapítása, hogy az elmélet oksági mechanizmusai valóban úgy működnek-e a valós világban, ahogyan azt az elmélet leírja.⁸ Más szóval, ha egy elmélet azt állítja, hogy A egy bizonyos okból B-hez vezet, akkor bizonyítékot kell gyűjteni annak megállapítására, hogy ez igaz-e. Például egyes tudósok azt állítják, hogy a demokráciák azért nem harcolnak egymás ellen, mert közösen elkötelezettek a viták békés rendezése mellett; ha ez így van, akkor bizonyítékot kell találni arra, hogy amikor két demokrácia a háború küszöbén állt egymással, akkor emiatt tartózkodtak a harctól (Layne, 1994). A folyamatok nyomon követése lényegében az elmélet fő előrejelzéseit alátámasztó magyarázatok pontosságának vizsgálatára összpontosít.

A folyamatok nyomon követése alapvetően különbözik az első módszertől, amely arra törekszik, hogy megállapítsa, hogy egy elmélet logikailag konzisztens. A folyamatkövetés célja az elmélet magyarázó logikájának empirikus teljesítményének vizsgálata. Ebben a tekintetben hasonlít a hipotézisvizsgálathoz, amely szintén az empirikus teljesítmény értékelésével foglalkozik.

Mindhárom módszer érvényes módszer az elméletek értékelésére, sőt, kiegészítik egymást. Egy tökéletes világban mindegyiket alkalmaznánk, de ez a megközelítés nem mindig praktikus. Az, hogy egy tudós milyen módszereket alkalmaz, a rejtély jellegétől, a releváns bizonyítékok elérhetőségétől és saját komparatív előnyeitől függ.

A mi nézetünkkel ellentétben az instrumentalisták nem hisznek abban, hogy a folyamatok nyomon követése hasznos módja az elméletek tesztelésének. Számukra egy elmélet logikusságának biztosítása és előrejelzéseinek tesztelése az egyetlen érvényes módja annak értékelésének. Ezért nem meglepő, hogy azok a tudósok, akik a statisztikára támaszkodnak a hipotézisek értékelésében, gyakran instrumentalista episztemológiát vallanak, mivel egyszerűen az számít, hogy a független és a függő változók az előrejelzéseknek megfelelően kovariálnak-e egymással.

Mint fentebb említettük, egyetlen társadalomtudományi elmélet sem 100%-ban

pontos. De ha egy elméletet nagyszámú esettel teszünk, és a legtöbb esetet meg tudja magyarázni, akkor növekszik a bizalmunk iránta. Ha egy elmélet egy téves előrejelzést tesz, de a többi jól tartja magát, akkor is hasznosnak tartjuk. Egy gyenge elmélet is hasznosabbá válhat néha, mert a feltételek

a való világban változik. Például az az elmélet, miszerint a gazdasági kölcsönös függőség meggátolja a háborút, ma talán jobban érvényes, mint a múltban, mivel a globalizáció miatt a nagyhatalmak számára költségesebbé vált az egymás elleni harc (Brooks, 2007).

Végül, az, hogy hogyan gondolkodunk bármely elméletről, végső soron annak függvénye, hogyan viszonyul versenytársaihoz. Ha tudjuk, hogy egy elmélet hibás, de nincs jobb elméletünk, akkor van értelme ragaszkodni hozzá a hibái ellenére, mert nem tudunk működni valamiféle elmélet nélkül, amely eligazít bennünket. Egy gyenge elmélet is jobb, mintha egyáltalán nem lenne elmélet, és a hibás elméletek gyakran kiindulópontot jelentenek új és jobb elméletek kidolgozásához.⁹

Az elmélet erényei

Az elmélet több okból is fontos. Először is, az elméletek átfogó kereteket biztosítanak. - a "nagy kép" - arról, hogy mi történik a tevékenység számtalan területén. Egyszerűen nem lehet megérteni egy végtelenül összetett világot pusztán tények gyűjtésével. Carl von Clausewitz (1976: 145, 577-578) ezt világosan látta: "Bárki, aki szükségesnek vagy akár hasznosnak tartotta, hogy egy leendő hadvezér nevelését az összes részlet ismeretével kezdje, mindig is nevetséges pedánsként gúnyolódott." Aki ezt a gondolatot nem ismerte, azt mindig is nevetséges pedánsnak tartotta. Majd így folytatja: "Az emberi elme semmiféle tevékenysége nem lehetséges bizonyos eszmei készlet nélkül". Más szóval, szükségünk van elméletekre.

Az elméletek, röviden szólva, gazdaságos magyarázatot adnak a jelenségek széles körére. Segítenek értelmezni a megfigyeléseinket, és összekötik a különböző hipotéziseket, így többé válnak, mint a megállapítások darabos gyűjteménye. Ezért csoportosítják a közgazdászok az elméleteket olyan iskolákba, mint a keynesiánizmus, monetarizmus, racionális elvárások, viselkedési közgazdaságtan stb. Az IR-szakértők nagyjából ugyanezen okból csoportosítják elméleteiket "izmusokként".

Bár az élet minden területén szükség van elméletre, minél bonyolultabb és változatosabb az adott terület, annál inkább függünk a mentális térképektől, amelyek segítenek eligazodni a terepen. Az IR-nek tehát nagy jelentőséget kell tulajdonítania az elméletnek, mivel egy különösen nagy és összetett univerzum értelmét igyekszik megragadni. Ahogy David Lake (2011: 467) megjegyzi: "A nemzetközi ~~terület~~ ^{világ} lehető legnagyobb és legbonyolultabb társadalmi rendszerrel foglalkoznak. Ez a komplexitás - mutat rá - részben magyarázza "a kutatási hagyományok sokszínűségét" ezen a területen. Ráadásul az IR-kutatók nem feltételezhetik, hogy az egyik kontextusban szerzett megállapítások egy másikban is érvényesek lesznek, hacsak nem tudnak olyan elméletre hivatkozni, amely megmagyarázza, hogy a látszólag különböző kontextusok miért eléggé hasonlóak. Ezen okok miatt az IR jobban függ az elmélettől, mint a politikatudomány vagy általában a társadalomtudományok más területei.

Másodszor, az erőteljes elméletek forradalmasíthatják a gondolkodásunkat. Átalakítják a fontos kérdések megértését, és megmagyarázzák azokat a rejtélyeket, amelyeknek az elmélet megjelenése előtt nem sok értelme volt. Gondoljunk csak Charles Darwin hatására, ahogyan az emberek az emberi faj kialakulásáról és számtalan más jelenségről gondolkodtak. Mielőtt Darwin publikálta volna az evolúcióról szóló alapvető művét, a legtöbb ember úgy gondolta, hogy Isten játszotta a kulcsszerepet az emberiség megteremtésében. Darwin elmélete aláásta ezt a nézetet, és sok embert arra készítetett, hogy megváltoztassa az Istenről, a vallásról és magáról az élet természetéről alkotott elképzeléseit.

Kisebb léptékben vizsgáljuk meg az ingyenezés jelenségét, amely a kollektív cselekvés számos típusát sújtja. A viselkedésnek ezt a látszólag rejtélyes formáját akkor tisztázták, amikor Mancur Olson (1965) és mások elmagyarázták, hogy miért tökéletesen racionális az ingyenezés sok esetben.

körülmények. Ez az új tudás a későbbi viselkedést is megváltoztatja, mivel amint az emberek megértik Olson logikáját, megnő az ösztönzésük a szabad haszonszerzésre. Egy maroknyi különálló és jól igazolt hipotézisnek sokkal kisebb hatása lett volna, mint egy olyan egyszerű és erőteljes elméletnek, mint Darwin vagy Olson elmélete.

Harmadszor, az elmélet lehetővé teszi az előrejelzést, ami elengedhetetlen a mindennapi életvitelünkhöz, a politikai döntéshozatalhoz és a társadalomtudományok fejlődéséhez. Mindannyian folyamatosan olyan döntéseket hozunk, amelyeknek jövőbeli következményei vannak, és megpróbáljuk meghatározni a legjobb stratégiát a kívánt célok eléréséhez. Egyszerűen fogalmazva, megpróbáljuk megjósolni a jövőt. Mivel azonban a jövő számos aspektusa ismeretlen, elméletekre kell támaszkodnunk, hogy megjósoljuk, mi fog történni, ha egy stratégiát választunk egy másik helyett.

Negyedszer, ahogyan az az előzőekben leírtakból világossá válhat, az elmélet elengedhetetlen a politikai problémák megítéléséhez és a politikai döntések meghozatalához. A kormánytisztviselők gyakran állítják, hogy az elmélet tudományos kérdés és a politikaalkotás szempontjából irreleváns, de ez a nézet téves. Valójában a politikai döntéshozóknak azért kell az elméletre támaszkodniuk, mert a jövőt próbálják alakítani, ami azt jelenti, hogy olyan döntéseket hoznak, amelyek reményeik szerint valamilyen kívánt eredményhez vezetnek. Röviden, ok és okozat érdekli őket, és az elmélet éppen erről szól. A politikai döntéshozók nem hozhatnak döntéseket anélkül, hogy legalább egy homályos elmélet ne mondaná meg nekik, milyen eredményekre számíthatnak. Ahogy Robert Dahl megjegyzi: "A politikával foglalkozni annyit tesz, mint a szándékolt hatások elérésére irányuló kísérletre összpontosítani. Ezért a politikai gondolkodás az ok-okozati összefüggésekről való gondolkodás, és annak is kell lennie"¹⁰.

Ötödször, az elmélet döntő fontosságú a hatékony szakpolitikai értékeléshez (Chen, 1990). Egy jó elmélet olyan mutatókat határoz meg, amelyek segítségével megállapíthatjuk, hogy egy adott kezdeményezés működik-e, mivel az értékelés kritériumai benne vannak. Ha például a felkelés elleni fellépés elmélete azt sugallja, hogy a győzelem kulcsa a felkelők nagy számban történő megölése, akkor a holttestek száma nyilvánvaló mércéül szolgál az előrehaladás értékeléséhez. Ha azonban az áldozatokról szóló elmélet szerint a siker kulcsa a szívek és a lelkek megnyerése, akkor a megbízható közvélemény-kutatások jobb mutatót jelentenek. Röviden, a hatékony politikai értékelés a jó elméleten múlik.

Hatodszor, az elméletkészletünk tájékoztat a visszatekintésről: az elmélet lehetővé teszi számunkra, hogy másképp tekintsünk a múltra, és jobban megértsük történelmünket (Trachtenberg, 2006: 2. fejezet). Például a demokratikus béke hipotézisét az 1980-as évek elejéig alig ismerték el, de a tudósok később arra használták, hogy a békeidőszakokat messze a múltba visszanyúlóan magyarázzák (Doyle, 1983; Weart, 1998). Hasonlóképpen, az első világháború eredetének "a támadás kultusza" ~~elmélete~~ (Lynn-Jones, 1995; Van Evera, 1984) nem létezett az 1970-es évek közepén a támadás-védelem elmélet megalkotása előtt. Természetesen egy új elméletet is tesztelhetünk azzal a kérdéssel, hogy mit kellene mutatnia a történelmi feljegyzéseknek, ha az elmélet helyes. Végül, az új elméletek definíciójuk szerint alternatív módokat kínálnak a múltbeli események magyarázatára, és így eszközöket biztosítanak a meglévő történelmi beszámolók kritikájához.

Hetedszer, az elmélet különösen akkor hasznos, ha a tények gyéren állnak rendelkezésre. Megbízható információk hiányában nincs más választásunk, mint az elméletre támaszkodni elemzésünk irányításához. Ahogy Jack Snyder (1984/1985) megjegyezte a hidegháború idején, a Szovjetunióval kapcsolatos megbízható tények

hiánya miatt az elméletre kellett támaszkodni ahhoz, hogy megértsük, mi zajlott a zárt társadalomban. Mindig fennáll azonban a veszélye annak, hogy egy ismert elméletet olyan helyzetre alkalmazunk, amelyre az nem alkalmazható. Mégis, amikor a megbízható információk szűkösek, kénytelenek vagyunk még inkább az elméletre támaszkodni.

Az elmélet különösen értékes lehet az újszerű helyzetek megértéséhez, ahol kevés történelmi előzmény áll rendelkezésünkre, hogy gondolkodásunkat irányítsuk. Például a nukleáris fegyverek 1945-ös feltalálása új stratégiai problémákat teremtett, amelyek az elrettentésemélet és más kapcsolódó elképzelések feltalálásához vezettek (Kaplan, 1983: 6. fejezet; Wohlstetter, 1959). Hasonlóképpen, az újszerű környezeti kihívások segítettek inspirálni Elinor Ostrom Nobel-díjas munkáját a természeti erőforrások hatékonyabb kezeléséről (Ostrom, 1990). Végül, az egypólusúság megjelenése új elméletek kidolgozását követeli meg tőlünk annak magyarázatára, hogy a hatalomnak ez az új konfigurációja hogyan befolyásolja a világpolitikát (Ikenberry et al., 2011; Monteiro, 2011/2012; Wohlforth, 1999).

Nyolcadszor, amint azt alább részletesebben tárgyaljuk, az elmélet kritikus fontosságú az érvényes empirikus tesztek elvégzéséhez. A hipotézisek tesztelése egy jól kidolgozott elmélet meglététől függ; máskülönben az általunk elvégzett tesztek valószínűleg korlátozott értékűek lesznek. Különösen az elméletek állománya utalhat olyan ok-okozati tényezőkre, amelyeket a tudósok esetleg nem ismertek fel, és így kihagytak az elemzésükből. Továbbá az elméletek elengedhetetlenek a kulcsfontosságú koncepciók meghatározásához, operacionalizálásukhoz és a megfelelő adatsorok összeállításához. Világosan meg kell értenünk a tesztelt elméletet ahhoz, hogy tudjuk, hogy a *nú* vagy számolt dolgok pontosan tükrözik-e az érdeklődésre számot tartó fogalmakat.¹¹

Összefoglalva, a társadalomtudomány elméletfejlesztésből és tesztelésből áll. Mindkét tevékenység elengedhetetlen a vállalkozáshoz. Ezért két lehetséges veszély is fennáll: (1) az elméletalkotás, amely túl kevés figyelmet fordít a tesztelésre; és (2) az empirikus tesztek, amelyek túl kevés figyelmet fordítanak az elméletre. Mivel minden tudományágnak mindkét tevékenységet el kell végeznie, a kulcskérdés a kettő közötti optimális egyensúly megtalálása. Amint azt most bemutatjuk, az IR-ben az egyensúly az elmélettől az egyszerűsített hipotézisvizsgálat felé tolódott el, a terület kárára.

Mi az egyszerűsített hipotézisvizsgálat?

A karikatúra kockázatával élve, az egyszerűsített hipotézisvizsgálat egy adott jelenség (a függő változó) kiválasztásával kezdődik, amely gyakran egy olyan ismerős téma, mint a háború, a szövetségi magatartás, a nemzetközi együttműködés, az emberi jogok teljesítménye stb. A következő lépés egy vagy több olyan független változó azonosítása, amelyek a függő változó jelentős eltéréseért felelősek lehetnek. Ezeket a független változókat a meglévő szakirodalomból vagy egy új hipotézis kitalálásával lehet azonosítani. A hipotézisek mindegyike így a vizsgált jelenség egy-egy lehetséges okát emeli ki.

A kutató(k) ezután kiválasztja(k) a független és függő változók méréseit tartalmazó adatkészleteket, valamint minden olyan kontrollváltozót, amelyet fontosnak tartanak az érvényes oksági következtetések levonásához. Ha nem léteznek megfelelő adatkészletek, újakat kell összeállítani. Végül a hipotéziseket egymással szemben tesztelik, általában valamilyen regressziós modellel, különböző statisztikai technikákat alkalmazva az endogenitás, kollinearitás, kihagyott változók vagy más torzítási források kezelésére.

E megközelítés végső célja a különböző független változók és a függő változó közötti kovariáció mérése, annak meghatározása, hogy mely független változónak van a legnagyobb oksági hatása.¹² Általában a nagy N kvantitatív elemzés a preferált megközelítés, azon a meggyőződésen alapulva, hogy ez a legmegbízhatóbb módja az

oksági hatás mérésének (King et al., 1994). A kívánt eredmény egy vagy több jól igazolt hipotézis, amelyek a nemzetközi viselkedésről szólnak, egyre bővülő tudásanyag részévé válnak.

Milyen szerepet játszik az elmélet?

A kortárs hipotézis-tesztelők többnyire nem tiszta indukcióval foglalkoznak, és nem az adatokat pörgetik agyatlanul, érdekes összefüggések után kutatva. Ennek ellenére az elmélet szerény szerepet játszik e munka nagy részében. Bár a tesztelt hipotéziseket néha a meglévő szakirodalomból merítik, viszonylag kevés figyelmet fordítanak annak magyarázatára, hogy egy adott független változó hogyan vagy miért okozhatja a függő változót. Más szóval, kevés szellemi erőfeszítést fordítanak a meglévő elmélet gondos alkalmazására, azaz a különböző hipotéziseket alátámasztó mikroalapok és oksági logikák azonosítására. Nem sok erőfeszítést fordítanak annak meghatározására sem, hogy a különböző hipotézisek hogyan kapcsolódnak egymáshoz, vagy magának az elméletnek a finomítására.

Ehelyett a hangsúly magukon a hipotézisek vizsgálatán van. Miután egy tudós fel tud ajánlani egy hihető történetet arra vonatkozóan, hogy A miért lehet hatással B-re, a következő lépés az adatgyűjtés, és annak vizsgálata, hogy statisztikailag szignifikáns kapcsolatot lehet-e találni. A tudomány azon a feltételezésen alapul, hogy az igazság az adatokban rejlik, és a legfontosabb az empirikus ~~ind~~ Ahogy James Johnson (2010: 282) megjegyzi, e megközelítés támogatói "szinte kizárólagosan, de indokolatlanul az empirikus teljesítményre, mint a társadalmi és politikai kutatás legfőbb, talán kizárólagos értékelési kritériumára összpontosítanak".

Érdemes megjegyezni, hogy ez a megközelítés de facto instrumentalizmushoz vezet. Egyes hipotézisvizsgálók elismerik az oksági mechanizmusok fontosságát, de megközelítésük nem törekszik a független és függő változókat összekötő mechanizmusok meghatározására, és gyakorlatilag nem szentel figyelmet ezek közvetlen feltárására. Ismétlem, a hangsúly a kovariáció mérésére helyeződik. Annak kiderítése, hogy *miért* áll fenn egy megfigyelt összefüggés - ami az elmélet célja - háttérbe szorul.

Ismétlem: az elmélet háttérszerepet játszik a kortárs hipotézisvizsgálatban, abban az értelemben, hogy a hipotézisek gyakran lazán épülnek előzetes elméleti munkára, és általában bizonyos a priori plauzibilitással rendelkeznek. A hangsúly azonban a rivális hipotézisek tesztelésén van, a legújabb statisztikai technikákkal. Az elméletalkotás és -finomítás, másrészt az empirikus ellenőrzés közötti egyensúly erősen az utóbbinak kedvez. Az elmélet nem játszik jelentős szerepet a hipotézis-tesztelési folyamat irányításában sem.

Milyen problémák merülnek fel az elmélet nem megfelelő figyelembevételéből?

A hipotézisvizsgálat előnyben részesítésének akkor lenne értelme, ha sok hasznos tudást eredményezne a nemzetközi kapcsolatokról. Úgy tűnik azonban, hogy ez nem így van, annak ellenére, hogy az ezt a megközelítést alkalmazó tudósok és publikációk száma jelentősen megnőtt. Ahogy Achen (2002: 424) a politikatudomány módszertani gyakorlatának átfogó kritikájában megjegyzi: "Még a szakma legkvantitatívabb végén is sok kortárs ~~emp~~ munkának kevés hosszú távú tudományos értéke van". Vagy ahogy Beck és társai (2000: 21) rámutatnak: "A hatalmas adatgyűjtések, a tekintélyes folyóiratok és a kifinomult elemzések ellenére a nemzetközi konfliktusokkal foglalkozó kvantitatív szakirodalom empirikus eredményei gyakran nem kielégítőek. ... Ahelyett, hogy új, tartós, szisztematikus mintákat tárnanak fel ... a nemzetközi konfliktusok tanulmányozói birkóznak az adataikkal, hogy valami olyasmit találjanak, amit megállapításnak nevezhetnek". Az előrelépés hiánya nem meglepő, mivel a

---

leegyszerűsítő hipotézisvizsgálat eleve hibás.

Hibás modellek. A hipotézisek tesztelésére használt modellek valamilyen javasolt elmélet statisztikai reprezentációi. Ennek megfelelően még egy kifinomult hipotézisvizsgálat sem mond sokat, ha a modell nem felel meg a vonatkozó elméletnek. Az érvényes tesztek elvégzéséhez tehát meg kell értenünk, hogy az elméletben szereplő változók hogyan illeszkednek egymáshoz, és a hipotézisvizsgálatokat az elmélet feltételezéseit és szerkezetét szem előtt tartva kell megtervezni.

Vegyük figyelembe a kihagyott változók kérdését. Ha egy fontos változó kimarad a regressziós modellből, a modellben szereplő többi együtttható torzított lesz. Ezt a problémát általában módszertani kérdésként kezelik, de valójában elméleti kérdéstről van szó. Pontosabban, ha azt állítjuk, hogy egy kulcsfontosságú változót kihagytak, az egy másik módja annak, hogy azt mondjuk, hogy a hipotézisvizsgálatok alapjául szolgáló elmélet hiányos. A specifikációs hiba minden formájához hasonlóan a probléma az, hogy a hipotézis tesztelésére használt statisztikai modell nem felel meg a kulcsváltozók közötti tényleges oksági kapcsolatoknak. Ilyen körülmények között a nagy regressziós együttthatók és a kis standard hibák nem jelentenek garanciát az érvényességre.¹³

Ugyanez az elv vonatkozik a szelekciós torzítás ismert kérdésére is. Ezt a problémát is általában módszertani kérdésként kezelik, de azért fordul elő, mert valamilyen mögöttes oksági mechanizmus olyan módon befolyásolja a megfigyelt adatokat, amelyet a kutató nem vett figyelembe, és ezáltal torzítja az oksági hatás becslését.

Hogy ezt világosan lássuk, tekintsük át James Fearon kritikáját Paul Huth és Bruce Russett kiterjesztett elrettentéssel kapcsolatos elemzéseiről.¹⁴ Huth és Russett számos hipotézist tesztel az elrettentést hatékonyabbá tevő tényezőkről, az erőegyensúlyra és az érdekegyensúlyra összpontosítva. Mint a hipotézis-tesztelési hagyományban megjelent munkák nagy része, eredményeik is a becsült konkrét modelltől függően változnak. Például egyes modelljeikben a nukleáris fegyverek hatása statisztikailag nem szignifikáns; más modellekben a nukleáris fegyverek birtoklása pozitív hatással bír. Huth és Russett azt találta, hogy a kedvező erőegyensúly valószínűbbé teszi az elrettentés sikerét, míg Huth újabb munkája szerint az érdekegyensúlynak nincs nagy hatása az elrettentés sikerére (Huth, 1988).

Fearon egy egyszerű alkudozási modell segítségével mutatja be, hogy az államok hogyan veszik figyelembe a hatalmi és érdekviszonyokat, mielőtt belépnek egy válságba, és csak akkor lépnek tovább, ha kellően biztosak a sikerben. Más szóval, az államok maguk választják ki magukat a válságokba, és így hozzák létre azt a történelmi rekordot, amelyet a különböző hipotézisek tesztelésére használnak. Ezeket a szelekciós hatásokat figyelembe kell venni, amikor az elrettentés sikerére vagy kudarcára gyakorolt hatásukat becsüljük.

Fearon ezt a felismerést használja fel Huth és Russett adatainak újraértelmezésére, és más és következetesebb eredményeket kap. A lényeg az, hogy Fearon mögöttes elmélete - az államok kölcsönhatásáról és az elrettentés különböző elemeinek kapcsolatáról alkotott képe - eltér a Huth és Russett által alkalmazott elmélettől. Ez az elméleti felülvizsgálat vezet meggyőzőbb empirikus eredményekhez. Ahogy Fearon megjegyzi: "mind az adathalmazok felépítését, mind az empirikus eredmények értelmezését erősen befolyásolja az elemző által alkalmazott implicit vagy explicit elméleti apparátus" (1994: 266).

Még ha a szelekciós torzítás nem is probléma, és azonosítottuk a releváns független változókat, akkor is szükségünk van az elméletre, amely megmondja, hogyan kapcsolódnak egymáshoz. Egy egyszerű példával élve, ha X egy Z beavatkozó változó révén okozza Y-t, és Z-t kontrollváltozóként beillesztjük a regressziós egyenletbe,

---

akkor az X és Y közötti becsült oksági kapcsolat a következő lesz

csökken vagy eltűnik. Ez arra a téves következtetésre vezethet bennünket, hogy X nem volt hatással a

Y. Valóban, a kontrollváltozók egyszerű beillesztése egy statisztikai modellbe problémás lehet, ha ezt azért tesszük, mert azt gyanítjuk, hogy valamilyen hatással vannak a függő változóra, de nincs konkrét elméleti alapja ennek a meggyőződésnek. Röviden, jó elmélet nélkül nem tudunk jó modelleket konstruálni vagy helyesen értelmezni a statisztikai eredményeket.¹⁵

A megfelelő statisztikai eljárások kiválasztásához továbbá elengedhetetlen annak megértése, hogy a változók hogyan illeszkednek egymáshoz. Más szóval, sokat kell tudnia a mögöttes elméletről ahhoz, hogy tudja, milyen statisztikai modellt használjon. Mégis, ahogy Braumoeller és Sartori (2004: 133, 144-145) rámutat, sok IR-tudós nem fordít nagy figyelmet erre a kérdésre. Szavaikkal élve: "Az empirikus kutatók gyakran túl sok energiát fordítanak az összefüggések kiszámítására, kevés figyelmet fordítva az elméletre, vagy egyáltalán nem foglalkoznak vele... [és] gyakran statisztikai modellt erőltetnek az elméletre ahelyett, hogy az elmélet tesztelésére szolgáló modellt alkotnának.". Különösen a hipotézisek tesztelésére gyakran használt lineáris regressziós modell ad helytelen eredményeket, amikor a kulcsfontosságú változók közötti kapcsolat nem lineáris, konjunktúra vagy reciprok.

Ha például a demokratizálódás és a háború közötti kapcsolat görbületes jellegű (Mansfield és Snyder, 2007), akkor a hipotézis lineáris modellel történő tesztelése valószínűleg torzított eredményeket fog eredményezni. Ahogy Philip Schrod (2006: 337) figyelmeztet, "a politikai kutatásban gyakran előforduló számos adatkészlet esetében a lineáris modellek nem csak rosszak, hanem nagyon-nagyon rosszak."

Vagy ahogy Achen (2005: 336) megjegyzi:

A regressziós, probit, logit és egyéb statisztikai modellekbe lineárisan bevitt változók szemétdobozos listái további érvek nélkül nem rendelkeznek magyarázó erővel. A változóknak az SPSS, STATA, S vagy R programokba való egyszerű bedobása nem ér el semmit, függetlenül attól, hogy a becslők milyen nagy teljesítményűek vagy újszerűek. Gondos alátámasztó érvek hiányában az eredmények a statisztikai szemétkosárba tartoznak.

Félrevezető intézkedések. Az érvényes hipotézisvizsgálatoktól függenek, hogy a mérések megfelelnek-e a vizsgált fogalmak alapjául szolgáló fogalmaknak. Ez megköveteli az elmélet gondos figyelembevételét, annak biztosítása érdekében, hogy a kulcsfogalmak pontosan legyenek meghatározva, és a mérésükhöz használt mutatók tükrözzék a fogalmakat, valamint az elméletben leírt oksági kapcsolatokat.

Sajnálatos módon a kortárs IR tudományosság kihívást jelentő mérési kérdésekkel szembesül, részben az elméletre fordított nem megfelelő figyelem miatt. Alexander Downes és Todd Sechser (2012) például azt mutatják, hogy a közönségköltések hatását megerősíteni látszó hipotézisvizsgálatok számos kulcsfogalmat olyan módon mértek, amelyek nem feleltek meg az elmélet logikájának. A közönségköltés-elmélet szerint a demokratikus államok válsághelyzetben hitelesebb fenyegetéseket tesznek, mint az autoriter rezsimek, mert a demokratikus vezetők tudják, hogy politikai árat fizetnek, ha a nyilvánosság előtt meghátrálnak. Ez az aggodalom miatt kevésbé valószínű, hogy blöffölnek, így bármilyen fenyegetésüket komolyabban kell venni és hatékonyabbnak kell lenniük, mint az autokraták fenyegetéseinek.

Az elmélet logikája alapján az elmélet megfelelő teszteléséhez össze kell hasonlítani a demokratikus és a tekintélyelvű rendszerek kulcsfontosságú tisztviselői által kibocsátott kifejezett nyilvános fenyegetések hatékonyságát. A függő változó

mérésének az egyes konfrontációk kimenetelét is meg kell határoznia, valamint azt, hogy az adott fenyegetés célpontja(i) eleget tett(ek)-e a fenyegetésnek vagy sem. Sajnos az elmélet tesztelésére korábban használt adatsorok - a jól ismert Militarizált államközi viták (MID) és a Nemzetközi válságviselkedés (ICB) adatsorok - egyik kritériumnak sem felelnek meg.

Különösen: (1) sok olyan válságot tartalmaznak, amelyekben nem történt kifejezett fenyegetés; (2) tartalmaznak a nemzeti vezetők által nem engedélyezett fenyegető lépéseket; és (3) a válság kimenetelét olyan módon kódolják, hogy nem azonosítják, hogy a fenyegetések sikeresek voltak-e vagy sem. Ha megfelelőbb adatokat használunk, úgy tűnik, hogy a közönségkölségek nem adnak alkupozíció-előnyt a demokratikus vezetőknek.

Dan Reiter és Allan Stam (2002) *Democracies at War (Demokráciák háborúban) című munkája* egy másik példát kínál egy olyan kifinomult tanulmányra, amely ennek ellenére megkérdőjelezhető méréseket tartalmaz a kulcsfogalmakra vonatkozóan. Azzal érvelnek, hogy a demokráciák részben azért teljesítenek jobban a háborúban, mert "liberális politikai kultúrájuk" ösztönzi az individualizmust, ami viszont olyan katonákat eredményez, akik nagyobb kezdeményezőkézséget mutatnak a csatában. Empirikus elemzésük látszólag alátámasztja ezt az állítást, de az általuk az elképzelés tesztelésére alkalmazott mérőszámok nem ragadják meg az elmélet központi fogalmait.

Ahogy Risa Brooks (2003) rámutat, Reiter és Stam a "liberális politikai kultúrát" a POLITY III adathalmazból származó rezsintípus-pontszámok segítségével méri. Ez az adatsor azonban nem tartalmaz semmilyen közvetlen mérőszámot a politikai kultúrára, nemhogy a liberalizmusra. Inkább a választási versenyképesség és más intézményi jellemzők mérésével kódolja egy állam demokráciaszintjét. Mivel az államok lehetnek formálisan demokratikusak, de nem liberálisak, a POLITY III indexen elért magas pontszám legfeljebb lazán kapcsolódik ahhoz a fogalomhoz - "liberális politikai kultúra" -, amely feltehetően meghatározza a katonai teljesítményt. Reiter és Stam a "kezdeményezőkézséget" egy olyan adatsor segítségével méri, amely látszólag azt kódolja, hogy egy adott csatában melyik parancsnok(ok) indította(k) az első támadást. Ez a mutató azonban nem mérné a kis egységek vagy az egyes katonák által mutatott kezdeményezőkézséget, amely az a változó, amelyről érvelésük függ.

Hogy igazságosak legyünk, ezek a mérési problémák részben magának a nemzetközi politikának a fogalmi összetettségéből adódnak. A nemzetközi politikával foglalkozó tudósok számos kulcsfogalom mérésére nem rendelkeznek egyszerű módszerekkel, sőt, még arról sincs általános egyetértés, hogy ezeket a fogalmakat hogyan kellene meghatározni. Például nincs konszenzus arról, hogy hogyan kellene a nemzeti hatalmat fogalmilag meghatározni, vagy hogy mi lenne a legjobb mérőszám a hatalom mérésére. Hasonló problémák merülnek fel az olyan fogalmakkal kapcsolatban, mint a polaritás, a kényszer vagy a nemzetközi együttműködés. Mivel a homályos fogalmak végzett szigorú tesztek nem vezetnek messzire, az IR-nek ugyanolyan nagy hangsúlyt kell fektetnie a fogalmak finomítására és mérési módjuk kitalálására, mint magára a hipotézisek tesztelésére. Ismét az elmélet elkerülhetetlen szükségességét látjuk.

Gyenge adatok. A hipotézisek tesztelésének előnyben részesítése szintén nem bölcs dolog, tekintettel az IR-ben található adatok nagy részének alacsony minőségére, valamint arra, hogy a terület nagy része olyan jelenségeknek tulajdonít jelentőséget, amelyek ritkák vagy soha nem fordultak elő. Egy tökéletes világban a hipotéziseket nagyszámú, rendkívül megbízható adat alapján tesztelnénk. De ellentétben egy olyan területtel, mint a szavazási viselkedés, ahol megbízható adatok bőségesen állnak rendelkezésre, az IR nagy részében az adatok szegényesek. Vegyük például, hogy az Irak 2003-as amerikai inváziójából eredő többlet civil halálesetekre vonatkozó korabeli becslések 100 000 és 1,2 millió között mozognak, annak ellenére, hogy ez a konfliktus óriási ~~fydu~~ kapott (Tapp et al., 2008). Ha az iraki háborút ilyen bizonytalanság övezi, megbízhatunk-e a szokásos IR-adatsorokban, különösen, ha a távoli múltrol van szó? Valójában a relatív

---

hatalomra, a terrorizmusra, az emberi jogi teljesítményre és számos más témára vonatkozó meglévő adatkészletek a komoly tudományos erőfeszítések ellenére még mindig megkérdőjelezhető megbízhatóságúak.¹⁶

A helyzetet tovább rontja, hogy a szabványos IR-adatkészletekbe kerülő nyers adatok nagy részét különböző országok különböző ügynökségei állítják elő, és sok esetben nem közvetlenül összehasonlíthatóak. Még egy olyan látszólag egyszerű mérőszámot, mint a védelmi kiadások, sem lehet közvetlenül összehasonlítani az egyes országok között, mivel az egyes államok más-más tételket sorolnak be az adott fejezetbe, és másképp számítják ki a számadatot (Van Evera, 2009). Az IR-rel foglalkozó tudósok tisztában vannak ezekkel a problémákkal, és dolgoztak is a megoldásukon, de a rendelkezésre álló adatoknak továbbra is lenyűgöző korlátai vannak.

Ezek az adatproblémák megkérdőjelezhető kutatási gyakorlatokhoz vezethetnek. Amint fentebb említettük, a tudósok, akiknek nincsenek jó adatai egy kulcsfontosságú változóra vonatkozóan, végül bármilyen könnyen elérhető mutatót használhatnak, még akkor is, ha azok nem ragadják meg a releváns fogalmakat. Továbbá, ha a tudósok követik a megfigyelések maximalizálására vonatkozó gyakori figyelmeztetést, előfordulhat, hogy olyan eseteket is bevonnak a kutatásba, amelyek esetében az adatok rosszak, ahelyett, hogy kisebb számú olyan esetet elemeznének, amelyek esetében az adatok megbízhatóbbak.¹⁷

Végül, a hipotézisvizsgálat az IR-ben korlátozott, amikor olyan jelenségekkel foglalkozunk, ahol az esetek univerzuma kicsi, vagy akár nem is létezik, mint például a társadalmi forradalom vagy az atomháború esetében. A szokásos statisztikai módszerek nem működnek ezekben a helyzetekben (Beck et al., 2000), így a tudósok kénytelenek az elméletre, a kvalitatív módszerekre vagy más technikákra támaszkodni a ritka események tanulmányozásához (King és Zeng, 2001). Ha ezt a problémát a megfigyelések számának egyszerű növelésével próbáljuk megoldani, figyelmeztet Henry Brady és David Collier, "a tudósok olyan esetek összehasonlítására kényszerülhetnek, amelyek analitikailag nem egyenértékűek" (2004: 11; lásd még Sartori, 1970).

Amint azt már többször elmondtuk, a hipotézisek tesztelése a társadalomtudományok szükséges része. Gyakorlati szempontból azonban az IR területén rejlő adatkorlátok azt sugallják, hogy a leegyszerűsített hipotézisvizsgálat nem fog olyan nagy előrelépést eredményezni, mint azt a gyakorlói gondolják. Ehelyett a kutatóknak elméletet kell használniuk a tesztelési folyamat tájékoztatására és irányítására.

Magyarázat hiánya. Amint azt a demokratikus béke hipotézisének jól ismert példája mutatja, még a jól megerősített empirikus szabályszerűségek sem adnak magyarázatot arra, hogy miért fordulnak elő. Egy robusztus összefüggés még mindig értetlenül hagy bennünket, ha nem tudjuk, miért történik, és hajlamosak vagyunk szkeptikusan viszonyulni az ilyen megállapításokhoz, amíg nem kapunk meggyőző magyarázatot - más szóval elméletet -.¹⁸

A hipotézisvizsgálat túlhangsúlyozása azzal a veszéllyel jár, hogy egyre több empirikus eredményt hoz létre anélkül, hogy azonosítaná, hogyan kapcsolódnak egymáshoz. Ha több, különböző független változót tartalmazó hipotézist tesztelünk, és néhányat támogatunk, másokat viszont nem, az empirikus eredmények önmagukban nem mondják meg, hogy miért van ez így. Ahogy David Dessler (1991: 340-341) megjegyzi, "ha az elméleti integráció a kutatási eredmények "összekapcsolását" feltételezi, és nem csak azok egyszerű egymás melletti felsorolását ... a független változók heterogenitása akadályozza az integrációt, amennyiben nincs indokunk arra, hogy ezeket a meglehetősen különböző tényezőket egymáshoz viszonyítva helyezzük

el."

Reiter és Stam *Demokrák háborúban* című munkája például számos versengő hipotézist tesztel a háborús teljesítményről, de ahogy Brooks (2003: 165) megjegyzi, ez a könyv a következőket tartalmazza

soha nem kínál deduktív érvet arra vonatkozóan, hogy egyes tényezőknek miért kellene erősebb magyarázatoknak lenniük, mint másoknak.... Ehelyett Reiter és Stam hipotézisek sokszínű sorát teszteli ... háromnak talál empirikus támogatást, majd ezeket a megállapításokat a demokratikus győzelem magyarázataként kínálja fel.

Következésképpen a vita arról, hogy a demokrácia miért olyan *sui generis* jelenség, úgy olvasható, mintha különböző hipotézisek halmozódása lenne. Nincs igazi analitikus motor, amely a tesztgépezetet hajtaná.

A "külföldről kikényszerített rendszerváltás" (FIRC) legújabb szakirodalma egy másik példát kínál erre a problémára.¹⁹ Ezek a munkák általában annak megállapítására irányulnak, hogy a FIRC-ek pozitív eredményekhez vezetnek-e (pl. demokrácia, a polgárháború veszélyének csökkenése, az emberi jogok jobb érvényesülése stb.) Bizonyos szempontból ez a szakirodalom példaértékű társadalomtudomány, különösen annak fényében, hogy nehéz megbecsülni egy adott politikai eszköz, például a katonai beavatkozás ok-okozati hatását a későbbi politikai és gazdasági körülményekre.²⁰

E műfaj legjobb munkái hasznos empirikus általánosításokat hoztak létre, például azt a megállapítást, hogy egy külföldi kormány eltávolítása növeli a polgárháború kockázatát, különösen a szegény vagy megosztott társadalmakban. De még mindig hiányzik egy átfogó magyarázat ezekre az eredményekre. Így még azokban a szerencsés körülmények között is, amikor a fogalmak világosak és a rendelkezésre álló adatok jók, a megerősített hipotézisek gyűjteménye önmagában nem képes a kérdéses jelenségek koherens, integrált magyarázatát nyújtani. Ami hiányzik, az egyrészt az egyes hipotézisek meggyőző magyarázata, másrészt egy tágabb történet arról, hogyan illeszkednek egymáshoz.

A kumuláció hiánya. A hipotézisvizsgálat hívei úgy vélik, hogy ez a megközelítés egyre több jól megerősített empirikus eredményt fog eredményezni, és a nemzetközi ügyekkel kapcsolatos tudás gyorsabb felhalmozódásához vezet. A várt előrelépés azonban több, egymással összefüggő okból nem következik be.

Először is, az adatok, amelyekre számos ilyen tanulmány alapul, tökéletlenek, amint azt korábban már tárgyaltuk. Ugyanilyen fontos, hogy a hipotézis-tesztelési hagyományban a tudomány gyakran összeegyeztethetetlen vagy nem összehasonlítható eredményeket produkál, mivel a kutatók ugyanazokat a kérdéseket különböző adatsorok felhasználásával vizsgálják, különböző időszakokra összpontosítanak, a kulcsfogalmakat különböző módon határozzák meg, vagy különböző elemzési technikákat alkalmaznak. Ahogy Beck és munkatársai (2000: 21) megjegyzik:

a statisztikai eredmények cikkről cikke és specifikációról specifikációra változnak. Az esetleges kapcsolatok általában statisztikailag gyengék, széles konfidenciaintervallummal, és jelentősen változnak a specifikáció, az index felépítésének és az adatkeret kiválasztásának kis változtatásai esetén.

Hacsak nem teszünk komoly erőfeszítéseket e különböző tanulmányok összeegyeztetésére és közös keretbe foglalására - ami az elmélet feladata -, kevés esély van arra, hogy a tudás felhalmozódjon. Ha egy adott témában több megjelent cikk mindegyike statisztikailag szignifikáns, de tartalmilag eltérő eredményeket tartalmaz, és nincs elmélet, amely eligazítana bennünket, hogyan döntsük el, hogy melyiknek higgyünk?

Például az államközi rivalizálásról szóló szakirodalom általánosan pozitív áttekintésében John Vasquez és Christopher Leskiw (2001: 296-297) megjegyzi, hogy "a működésbeli különbségek a [tartós] rivalizálás különböző listáihoz vezettek", és a különböző kutatók "rendkívül szkeptikusak" a mások által használt definíciókkal és listákkal szemben. Amint esszékük világossá teszi, a konkurens tanulmányok közötti

---

definiációs és módszertani különbségek empirikus eredmények bővülő halmazához vezettek, de nem eredményeztek szélesebb körű szintézist vagy általános magyarázatot a különböző pozitív és negatív eredményekre. Ehelyett kapunk

a következő típusú általánosítások: "A területi vitákban vitatkozó diverzitások nagyobb valószínűséggel mennek háborúba, mint ahogy az véletlenszerűen várható", vagy "[Tartós] riválisok nagyobb valószínűséggel mennek háborúba, mint más diverzitások" (Vasquez és Leskiw, 2001: 308-309). De még mindig kevés fogalmunk van arról, hogy miért.

Az etnikai és polgárháborúkról szóló terjedelmes szakirodalom hasonló okokból hasonlóan kevésbé ~~hívt~~ Egy három évtizedes kutatásokról készült nemrégiben készült felmérés megállapította, hogy a kiemelkedő empirikus tanulmányok gyakran merőben eltérő eredményekre jutnak, mivel "különböző értelmezéseket tulajdonítanak a kulcsfontosságú változóknak", "eltérnek a polgárháborúk kódolásában", "némielg ad hoc empirikus modellekre" támaszkodnak, és különböző magyarázó változókat használnak, amelyek közül sok "valószínűsíthetően endogén, ami más becsléseket ismeretlen irányba torzít". A szerzők következtetése: "végső soron az empirikus munkának arra kellene törekednie, hogy megkülönböztesse, hogy az egymással versengő elméleti mechanizmusok közül melyik magyarázza meg legjobban a polgárháborúk előfordulását, lefolyását és természetét, de ez a cél még messze van a megvalósulástól" (Blattman és Miguel, 2010: 22-23).²¹

Ezek a példák azt sugallják, hogy az egyszerűsített hipotézisvizsgálat nem fogja azt a ~~hívt~~előrelépést eredményezni, amit a támogatói várnak. Sőt, ezek a gyakorlatok akár arra is vezethetnek, hogy ugyanaz a szerző különböző cikkekben ellentétes állításokat fogalmaz meg anélkül, hogy magyarázatot adna az eltérő eredményekre.

Jason Lyall (2009) például úgy találja, hogy az orosz hadsereg "válogatás nélküli" erőszakja csökkentette a lázadók támadásait Csecsenföldön. Egy másik cikkében azt találta, hogy a helyi csecsen erők által végrehajtott lázadásellenes tisztogatások hatékonyabbak voltak, mint az orosz vagy vegyes orosz-csecsen egységek által végrehajtott tisztogatások, főként azért, mert a tisztán csecsen erők diszkriminatívabban bántak a helyi lakossággal (Lyall, 2010). Az első cikkben tehát a csecsen felkelők legyőzésének kulcsa a megkülönböztetés nélküli erőszak, a második cikkben viszont a megkülönböztető taktikát ítélik hatékonyabbnak.

Lyall és társszerzője egy harmadik cikket is publikált, amelyben azt állítják, hogy a gépesített hadseregekre való támaszkodás "az állam vereségének nagyobb valószínűségével jár együtt" a felkelésellenes kampányokban (Lyall és Wilson, 2009: 67). Ez a megállapítás azonban ellentmondani látszik az első cikk állításainak, mivel az orosz hadsereg erősen gépesített volt, és az a válogatás nélküli taktika, amely állítólag bevált Csecsenföldön, elsősorban masszív tüzérségi bombázásokból állt. E három tanulmány mindegyike önmagában is védhető, és el lehet gondolni az eredmények összeegyeztetésének módjain, de együttesen egy újabb rejtélyt alkotnak, amelyet meg kell magyarázni, nem pedig halmozottan előrelépni.

Végül, de nem utolsósorban, az a hit, hogy a hipotézisvizsgálat önmagában halmozott tudást és hasznos előrejelzéseket eredményez, azon a kiegészítő feltételezésen alapul, hogy a jövő többé-kevésbé azonos lesz a múlttal, és hogy az egyik kontextusban kapott eredmények más körülmények között is érvényesek. Más szóval, azt kell feltételeznünk, hogy a múltbeli adatok elemzésével feltárt empirikus általánosítások térben és időben érvényesek lesznek. Ez sok esetben igaz lehet, de elméletre van szükségünk ahhoz, hogy megmondja, mikor van ez így. Mivel az elméletek azonosítják a kulcsfontosságú változók közötti oksági kapcsolatokat, valamint azok peremfeltételeit, megmagyarázzák, mikor marad fenn egy megfigyelt kapcsolat, mikor gyengülhet egy korábban megbízható általánosítás, és mikor erősödhet egy korábban gyenge kapcsolat.

Ismétlem: a hipotézisvizsgálat alapvető fontosságú a társadalomtudományokban, és a statisztikai elemzés hatékony eszköz, ha megfelelően végzik. Továbbá a kvalitatív kutatás is szenvedhet a rossz adatminőségtől, a szelekciós torzítástól, a homályos fogalomalkotástól, a kumuláció hiányától,

és egyéb problémák. ²² Röviden, érvelésünk nem arról szól, hogy a módszerek egyik csoportját előnyben részesítjük a másikkal szemben. Inkább az az érvelésünk, hogy az a tendencia, hogy az IR-tudósok a módszerekre koncentrálnak, és elhanyagolják az elméletet, rossz irányba mutat. Ez a tendencia eddig nem eredményezett nagy halmozott tudásanyagot vagy a fontos nemzetközi jelenségek széles körű és tartós megértését. És nem is valószínű, hogy ez a jövőben így lesz.

Miért tart az IR ebbe az irányba?

Az egyszerűsített hipotézisvizsgálat ma már elterjedtebb lehet olyan okokból, amelyek intelligenciailag védhetőek, de népszerűségének inkább az akadémikusok szakmai ösztönzőihez van köze.

Kezdjük azzal, hogy egyesek szerint elméletileg nincs sok újdonság, különösen a nagy elmélet szintjén. Ha az elméletfejlesztés elérte azt a pontot, ahol a megtérülés csökken, akkor a meglévő elméletek alaposabb tesztelése nagyobb felismeréseket fog hozni. A következő elméleti áttörésig az IR-tudósoknak arra kell összpontosítaniuk, hogy a jól ismert rejtélyeket a bevált kutatási megközelítésekkel vizsgálják. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy hipotéziseket kell tesztelni, és nagyobb figyelmet kell szentelni a közéleti elméleteknek.

Ez az érv némileg megalapozott, mivel az IR-elméletek jelentős leltárral rendelkeznek, amelyek a nézőpontok széles skáláját képviselik. Ez a tény azonban nem indokolja a hipotézisek tesztelése felé való elmozdulást, és különösen az elmélet laza megközelítését, amely e munka nagy részét jellemzi. Mint említettük, a leegyszerűsített hipotézisvizsgálat nem termel sok kumulatív tudást. Továbbá, még ha a tudósok nem is próbálnak új elméleteket kitalálni vagy a meglévőket finomítani, a hipotézisek tesztelésére irányuló erőfeszítéseiket a már tárgyalt okok miatt az elmélet kifinomult megértésének kell vezérelnie.

Ráadásul nem lehetünk biztosak abban, hogy nem jön létre egy új nagy elmélet vagy egy erős közéleti elmélet, különösen az új politikai feltételek (pl. unipolaritás, globalizáció stb.) megjelenése miatt, amelyeket meg akarunk érteni. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a nagy elméletek már meglévő korpusza még finomításra szorul, amint azt az izmusok közötti és az izmusokon belüli visszatérő viták is illusztrálják. A közéleti elmélet által lefedett témák közül sok továbbra is kevésbé van konceptualizálva, annak ellenére, hogy kiterjedt erőfeszítéseket teszünk az ezekkel a témákkal kapcsolatos hipotézisek tesztelésére.

Másodszor, az egyszerűsített hipotézisvizsgálat ma népszerűbb lehet, mert az adatok elérhetősége és a modern számítástechnika megkönnyíti a vizsgálatot. Ezek a fejlemények részben megmagyarázhatják az eltolódás okát, de nem indokolják azt. Több szoftver és több adat áll rendelkezésünkre, de a rendelkezésünkre álló adatok nagy része nem túl jó, a javításukra tett látványos erőfeszítések ellenére sem.

Nem vagyunk biztosak abban, hogy az IR-szakértők egy nap képesek lesznek-e a "nagy adatforrások" és a nagy teljesítményű adatbányászati technikák (például a Google-hoz hasonló vállalatok által alkalmazott technikák) felhasználására, hogy új és fontos felismeréseket hozzanak létre. De még ha ezek a technikák végül lehetővé is teszik a megbízhatóbb előrejelzéseket bizonyos területeken, akkor is úgy teszik ezt, hogy olyan empirikus mintákat tárnak fel, amelyeket meg kell magyarázni. Még ha az adatok bőségesek is, az elméletet nem lehet egykönnyen elhagyni.

Harmadszor, az elmélettől való eltávolodás Gary King, Robert Keohane és Sidney Verba (1994) *Designing Social Inquiry* című könyvének hatását tükrözheti, amelyet a

---

politikai módszertan ortodox táborának "kanonikus szövegeként" jellemezték (Schrodt,

2006: Brady és Collier, 2004: 335; lásd még Brady és Collier, 2004: 5; Yang, 2003). A könyv a graduális szintű módszertani kurzusok egyik alapműve, mert hozzáférhető sablont kínál a társadalomtudományok műveléséhez. Ez a sablon, jegyzi meg Tim McKeown (1999: 162, 166), a "statisztikai világmépen" alapul. Ráadásul a *Designing Social Inquiry* pontosan illeszkedik az instrumentalista hagyományba: "a megfigyelést és az általánosítást részesíti előnyben az elmélet és a magyarázat rovására" (Johnson, 2006: 246). Amennyiben ez a könyv lett a társadalomtudományok művelésének ur szövegévé, nem meglepő, hogy a leegyszerűsítő hipotézisvizsgálat is elterjedt.

Negyedszer, lehetséges, hogy ez a tendencia a demokrata békéről szóló hosszú vita hatását tükrözi. Azzal az empirikus megfigyeléssel kezdődött, hogy "a demokráciák nem harcolnak egymás ellen" (Doyle, 1983), és a későbbi nagy N-tanulmányok háziipara általában megerősítette ezt az állítást. Mégsem létezik még mindig meggyőző elmélet, amely ezt a megállapítást megmagyarázná. Úgy tűnt, hogy elmélet nélkül is tanulhatunk új dolgokat az IR-ről. Sajnos ez a szakirodalom rossz modell lehet a terület egészére nézve, mert az olyan robusztus kapcsolatok, mint a demokratikus béke, ritkák, és az elmélet rovására történő újak keresése valószínűleg kontraproduktív (Reese, 2012).

Ötödször, a PhD-programok bővülése az IR területén ösztönzi a hipotézisvizsgálat felé való elmozdulást. Bármelyik graduális program nehezen termel ki kiváló teoretikusokat, mert a teoretikai termékenység elsősorban az egyéni kreativitástól és képzelőerőtől függ. Senki sem tudja azonban, hogyan tanítsuk meg az embereket kreativitásra, és még senki sem azonosított olyan tanulmányi programot, amely lehetővé tenné, hogy egy tanszék tömegesen termeljen ki briliáns elméletírókat. ²³ Ezzel szemben szinte bárki, aki szerény matematikai képességekkel rendelkezik, megtanulhatja a hipotézisvizsgálat alapvető technikáit, és kompetens kutatásokat végezhet. Hasonlóképpen, ha a hallgatókat megtanítjuk a kutatás tervezésére, a folyamatok nyomom követésére és a történeti értelmezésre, az segíthet nekik jobb kvalitatív kutatásokat végezni, de nem fog valakit, akinek nincs fantáziája, képzelőereje, teljes értékű teoretikusokká tenni.

Ráadásul mivel a graduális programok csökkentik a hallgatóknak a diplomájuk megszerzéséhez szükséges időt, olyan eszközkészlet tanítása vált normává, amely lehetővé teszi számukra, hogy gyorsan készítsenek kompetens szakdolgozatot. Az elmélet kidolgozása vagy finomítása időigényesebb és kockázatosabb, mivel mélyebb elmélyülést igényel a témában, és előfordulhat, hogy a szükséges ihletvillanás soha nem következik be. Amint egy doktori program elkötelezi magát amellest, hogy sok PhD-hallgatót juttasson ki az ajtón a tervezett határidőn belül, erős ösztönzést kap az ~~egy~~ hipotézisvizsgálat hangsúlyozására. Ráadásul az egyre több és több (akár kvantitatív, akár kvalitatív) módszertani kurzus felhalmozása a diplomaszerezéshez szükséges idő rövidítése mellett elkerülhetetlenül kiszorítja az elméleti és az IR lényegéről szóló kurzusokat, így a hallgatók nem lesznek felkészülve arra, hogy kreatív és gyümölcsöző módon gondolkodjanak a terület alapvető kérdéseiről.

Hatodszor, a hipotézisvizsgálat előnyben részesítése nagyobb igényt teremt az empirikus munkára és ezáltal további kutatókra. Ahogy a hipotézisvizsgálat felemelkedik, a terület egyre több tanulmányt fog generálni anélkül, hogy sok mindent megoldana. Más kutatók munkájának megerősítése kevés figyelmet vagy presztízszt biztosít, így a tudósok természetesen az új eredmények előállítására és a korábbi munkák megkérdőjelezésére összpontosítják erőfeszítéseiket. Az új eredmények előállítása azonban könnyű, ha a releváns változókat különböző módon határozzák meg, az adatok minősége gyenge, és a tesztelt hipotézisek lazán kapcsolódnak az

---

elmélethez. Amint azt fentebb tárgyaltuk, ezek a problémák jellemzőek az IR-ben zajló hipotézisvizsgálatok nagy részére. Ilyen körülmények között a regressziós együtthatók "úgy ugrálhatnak, mint egy doboz futógép a

metamfetaminok. Ez remekül alkalmas arra, hogy nagy mennyiségű statisztikai irodalmat hozzon létre ... de arra már nem, hogy valaha is következtetésre jusson" (Schrodt, 2006: 337). Mivel a kutatások ritkán halmozódnak, mindig lesznek új tanulmányok, amelyeket el kell végezni, és ezáltal önfenntartó igényt támasztanak a tudósok iránt, hogy elvégezzék azokat. Úgy tűnik, minél több hipotézis-tesztelőt gyártunk, annál több hipotézis-tesztelőre van szükségünk.

Végül, az egyszerűsített hipotézisvizsgálat vonzereje a tudományos élet professzionalizálódását tükrözi. Más szakmákhoz hasonlóan az akadémiai tudományágak is arra törekszenek, hogy megóvják autonómiájukat, és maximalizálják a tagjaiknak járó presztízst és anyagi előnyöket. Ennek egyik módja, hogy meggyőzzék a kívülállókat arról, hogy a szakma speciális szakértelemmel rendelkezik. Így a szakmák erőteljesen ösztönözve vannak arra, hogy ezoterikus terminológiát és titkos technikákat alkalmazzanak, amelyek megnehezítik tagjaik mondanivalójának értékelését. Ez a tendencia a hipotézisvizsgálati szakirodalomban is megfigyelhető, amint azt az IR folyóiratok felületes olvasása is mutatja.

Idővel a szakmák is hajlamosak arra, hogy egyszerű és személytelen módszereket alkalmazzanak a tagok értékelésére. Az akadémián ez a tendencia az "objektív" kritériumokra való nagyfokú támaszkodáshoz vezet.

- mint például az idézetek száma - a felvételi és előléptetési döntésekben. Egyes esetekben a tanszéki tagok és az egyetemi adminisztrátorok úgy gondolhatják, hogy nem kell elolvasniuk egy tudós munkáját, és független véleményt alkotniuk annak minőségéről. Ehelyett egyszerűen kiszámíthatják az egyén "h-indexét" (Hirsch, 2005), és ennek alapján hozhatnak személyzeti döntéseket.²⁴

Ezek a tendenciák arra ösztönzik a tudósokat, hogy eltávolodjanak az elmélettől és a hipotézisek tesztelése felé mozduljanak el. Az ilyen munkák gyakran alkalmazzanak olyan statisztikai technikákat, amelyek elsajátítása jelentős időbefektetést igényel. Azok, akiknek nincs ilyen képzettségük, nem tudják könnyen kritizálni ezeket a munkákat, és a tanszék egyes tagjai nem biztos, hogy meg tudják állapítani, hogy egy kolléga kutatása valóban jelentős-e. Olyan tudósok értékelésére kell hagyatkozniuk, akik ugyanilyen jellegű munkát végeznek, vagy az érdekük más mércéjére. Ha nem értjük valakinek a munkáját, de mégis meg kell ítélnünk azt, hajlamosak leszünk megkérdezni: "Hány cikket publikált?" vagy "Hányan idézik a munkáját?" Ily módon az ezoterikus terminológiára és a titkos technikákra való támaszkodás meggátolja, hogy mások közvetlenül értékeljék a tudományos érdemeket.

Nyilvánvaló, hogy minél inkább az "objektív" mérésekre támaszkodnak az egyetemek a tudósok értékelésében, annál nagyobb az ösztönzés arra, hogy olyan kutatási stratégiát alkalmazzanak, amely maximalizálja a gyorsan előállítható publikációk számát. Ezek az ösztönzők nyilvánvalóak a mai hiperprofesszionizált végzős hallgatók számára, akik attól tartanak, hogy az állás megszerzése megköveteli tőlük, hogy minél hamarabb és minél gyakrabban publikáljanak. Érthető módon vonzódnak az egyszerűsített hipotézisvizsgálathoz, amely lehetővé teszi számukra, hogy fogjanak egy adatsort, és elkezdjenek cikkeket gyártani, akár a kutatási kérdések kis változtatásával, akár különböző modellek sorozatának alkalmazásával, akár új becslési technikák alkalmazásával.²⁵

Ugyanezek az ösztönzők arra ösztönzik a tudósokat, hogy jól kitaposott kutatási utakon járjanak, ami valószínűbbé teszi, hogy sokan mások is elolvassák és idézik munkájukat. Sajnos ez a csordaszerű viselkedés megerősíti a tudományos divatot, és elriasztja a bátrabb és eredetibb munkákat (Jervis, 1976). Ahogy Vinod Aggarwal (2010: 895) megjegyzi:

Egyszerűen fogalmazva, a szűk kérdésekkel foglalkozó adatkészleteket használó kvantitatív kutatás kockázatkerülő ... utat biztosít a megbízatáshoz. Az MPU-k (minimum publikálható egységek) uralják a napot. Miért kockázatos koncepcionális

vagy ontológiai újítás, amely nem biztos, hogy jó fogadtatásra talál, amikor a marginális hozzájárulásokkal való szorgoskodás növeli az ember pontszámait? Az eredmény a társadalomtudományi idézettségi index oltárán való imádat... ami kevéssé segíti elő az innovációt és a kreativitást.

A leegyszerűsítő hipotézisvizsgálatok térnyerése és az elmélet iránti érdeklődés csökkenése szintén növelte a szakadékokat a tudományos élet és a politika világa között. Amint azt fentebb tárgyaltuk, az elmélet elengedhetetlen az összetett valóság megértéséhez, a szakpolitikai válaszok megfogalmazásához és a szakpolitikai értékeléshez. Például az, hogy valaki hogyan gondolkodik a felemelkedő Kínával szembeni fellépésről, mindenekelőtt a világpolitikáról alkotott átfogó képétől függ. A realista elméletek válaszok egy sorát javasolják; a liberális vagy konstruktivista elméletek egészen más politikai ajánlásokat tesznek (Fravel, 2010; Liu, 2010). Az elméletek megalkotása és finomítása olyan tevékenység, amelyhez a tudósok egyedülállóan jó helyzetben vannak. Ha tehát az akadémikusok elveszítik érdeklődésüket a teóriák iránt, akkor lemondanak az egyik leghatásosabb fegyverükről a kritikus politikai viták befolyásolására.

Ez a helyzet talán nem okoz gondot azoknak a hipotézisvizsgálóknak, akiknek elsősorban a szakmai előmenetel a fontos. Számukra az idézetszám számít, nem pedig az, hogy a kívülállóknak segítsenek megérteni a fontos politikai kérdéseket. Mint láttuk, a hipotézis-tesztelés kultúrája kevés megbízható vagy hasznos tudást eredményezett, és ezoterikus szakzsargonja és titokzatos módszerei miatt az IR-tudomány kevésbé hozzáférhetővé vált a politikai döntéshozók, a tájékozott elit és a nagyközönség számára. Ráadásul a Washingtonban, Londonban és a világ más fővárosaiban működő kiterjedt ~~agók~~ kialakulása éppen akkor tette a politikai döntéshozókat kevésbé függővé az IR-szakértőktől, amikor ugyanezeknek a tudósoknak kevesebbet kell hozzátenniük. Ezek a tendenciák együttesen azt kockáztatják, hogy az IR nagyrészt irrelevánssá válik a fontos valós problémák megértése és megoldása szempontjából.

Lehet bármit is tenni?

Az IR fogalmilag összetett és sokrétű terület, ahol nehéz megbízható adatokhoz jutni. Ezek a jellemzők megkövetelik, hogy a tudósok nagyobb mértékben támaszkodjanak az elméletre, mint a társadalomtudományok más területein dolgozó társaik. Ebből következik, hogy a területnek - ahogyan egykoron is - az elméletet kell előnyben részesítenie. Ehelyett az IR az ellenkező irányba halad.

Az IR-szakértőknek természetesen tesztelniük kell a hipotéziseket, de olyan módon, amelyet egy jól meghatározott elmélet vezérel. Jelentős figyelmet kell fordítaniuk a meglévő elméletek finomítására és újak kidolgozására is. Különösen a különböző elméletek által feltételezett ok-okozati mechanizmusok vizsgálatára kellene nagyobb erőfeszítéseket tenni. Egyetlen cikk, amely új elméletet dolgoz ki, vagy értelmet ad az eltérő eredmények összességének, sokkal értékesebb, mint több tucat rövid életű empirikus tanulmány.

Egyesek azt állítják, hogy túlértékeltük a problémát, és hogy a szakterület kezeli az általunk azonosított hiányosságokat. Egyes tudósok most olyan mikroszintű kérdésekre összpontosítanak, amelyekhez megbízhatóbb adatok állnak rendelkezésre (Kalyvas, 2008), míg mások arra törekednek, hogy az elmélet szükségességét minimalizálják azért, hogy természetes, terepi vagy laboratóriumi kísérleteket használják az exogén

variációk biztosítására (Tomz and Weeks, 2013; Yanigazawa-Drott, 2010). Jól kidolgozott elmélet hiányában azonban nem tudhatjuk, hogy az egyes kísérletek eredményei általánosíthatóak-e.²⁶ Ráadásul az olyan kérdésekre való összpontosítás, ahol a kísérletek megvalósíthatók, valószínűleg az IR területet a kevésbé jelentős érdemi jelentőségű kérdések felé irányítja. Néhány

a tudósok új módszereket vizsgálnak az oksági mechanizmusok tanulmányozására (Imai et al., 2011), vagy más statisztikai technikákat fejlesztenek ki a hiányzó adatok vagy más következtetési problémák kezelésére (Beck et al., 2000; King és Zeng, 2001). Az még nem derült ki, hogy ezek az erőfeszítések képesek-e új és fontos felismeréseket generálni az IR lényegéről. Eddig az eredmények szűkösek voltak.²⁷

Mi állíthatná vissza az elméletet az őt megillető helyre? Az akadémiai tudományágak társadalmilag strukturáltak és önfegyelműek; ha elég sok IR-szakértő gondolná úgy, hogy a jelenlegi megközelítés nem működik, megfordíthatná a jelenlegi pályát. De egy ilyen megvilágosodás valószínűtlen. Erőteljes szakmai ösztönzők ösztönzik a leegyszerűsített hipotézisek tesztelésének hangsúlyozását, és az agytrösztök és tanácsadó cégek felemelkedése csökkentette a politikai kérdésekkel foglalkozó tudományos kutatások iránti keresletet. Az IR-szakértők tehát kevésbé hajlanak az elméletek kidolgozására és finomítására vagy az elmélet által vezérelt empirikus tesztek elvégzésére, és nem vagyunk optimisták, hogy ez a helyzet megváltozik.

Az biztos, hogy néhány egyetemi adminisztrátornak nem tetszik az IR iránya, és megpróbálhatják arra ösztönözni a tanszékeket, hogy távolodjanak el a "sivár hipotézis-tesztelési keretrendszerrel". A kutatásokat finanszírozó alapítványok talán felismerik az általunk azonosított problémákat, és felajánlhatják, hogy támogatják az elméletileg vagy politikailag orientáltabb munkát. De a tudományágak általában ellenállnak a külső beavatkozásnak, és a változásnak sok tanszéken kellene bekövetkeznie, nem csak egy vagy két tanszéken.

Végül pedig a külső események ösztönözhetik az elméleti innovációt és a politikai elkötelezettséget, különösen akkor, ha a polgárok és a politikai döntéshozók váratlan kihívásokkal szembesülnek, és új elméletekre van szükségük ezek megragadásához. Sajnos kevés bizonyíték van arra, hogy a változás e potenciális katalizátorai közül bármelyik visszavezetné az IR-t az elmélet felé.

Mit lehetne tenni az általunk szorgalmazott váltás ösztönzése érdekében? A minőség hangsúlyozása az ösztöndíjasok portfóliójában a mennyiség helyett segíthet. Ha a kar megérti, hogy a felvétel és a promóció csak három-négy publikáció értékelésétől függ, akkor talán a nagyobb jelentőségű tudományos munkára összpontosíthatnának ahelyett, hogy a lektorált cikkek számát maximalizálnák. Ez azonban legfeljebb részleges megoldás lenne, mivel a személyzeti döntésekben részt vevők továbbra is tisztában lennének a jelölt teljes publikációs listájával, és nem valószínű, hogy teljesen figyelmen kívül hagynák azt. Még ha ezt a normát el is fogadnák, hatása szerény lenne.

Véleményünk szerint ezért a hipotézisvizsgálat jelenlegi hangsúlya valószínűleg nem fog változni. Mindazonáltal a terület tudósai szabad ügynökök, és talán egy kritikus tömegük meglátja a világosságot, és visszahelyezi az elméletet az őt megillető helyre a nemzetközi politika tanulmányozásában.

Következtetés

Az IR tanulmányozását alázattal kell megközelíteni. Nincs egyetlen olyan elmélet, amely megkönnyítené a világpolitika megértését, nincs olyan mágikus módszertani megoldás, amely erőfeszítés nélkül megbízható eredményeket hozna, és nincs olyan keresőmotor, amely minden minket érdeklő kérdésre hasznos és megbízható adatok hegyeit szolgáltatná. Ezért olyan sokszínű szellemi közösséget támogatunk, ahol különböző elméletek és kutatási hagyományok léteznek egymás mellett. Tekintettel arra, hogy milyen keveset tudunk, és milyen keveset tudunk arról, hogyan tudnánk többet megtudni, nem tűnik bölcs dolognak túlságosan befektetni egy adott

---

megközelítésbe. Ahogy Schrod (2006: 336) bölcsen megjegyzi, "minden segítségre szükségünk van ahhoz, hogy megértsük ezt a bolondos világot".

A legfontosabb azonban az, hogy létrehozunk-e erősebb elméleteket az IR kulcsfontosságú jellemzőinek magyarázatára. Jó elméletek nélkül nem bízhatunk empirikus eredményeinkben, legyenek azok kvantitatív vagy kvalitatív jellegűek. Hacsak nincsenek elméleteink, amelyek értelmet adnak nekik, nem is tudjuk nyomon követni a tudósok által folyamatosan felhalmozott hipotéziseket. Sok út vezet a jobb elmélethez, de ez kell, hogy legyen a végső célunk.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozunk az alábbi személyeknek a cikkhez fűzött megjegyzéseikért, javaslataikért vagy hasznos ~~vá~~ Andrew Abbott, Andrew Bennett, Bear Braumoeller, Thomas Christensen, Dara Kay Cohen, Alexandre Debs, Michael Desch, John Duffield, Jeffrey Friedman, Charles Glaser, Hein Goemans, James Johnson, Burak Kadercan, Austin Knappe, Paul MacDonald, Nuno Monteiro, Michael Reese, Dan Reiter, Marie-Eve Reny, Michael Rowley, Allan Stam, Paul Staniland, Michael Weintraub, David Yanigazawa-Drott, Richard Zeckhauser és Yuri Zhukov. Hálásak vagyunk továbbá a Harvard Belfer Center for Science and International Affairs, a Georgetown University International Theory and Research Seminar és a Notre Dame International Security Program szemináriumain elhangzott észrevételekért.

Finanszírozás

Ez a kutatás nem kapott külön támogatást egyetlen köz-, kereskedelmi vagy nonprofit finanszírozó szervezettől sem.

Megjegyzések

1. A TRIP négy különböző felmérésében kérdezték meg az IR-szakértőket, hogy melyik a "legjobb", "legérdekesebb" vagy "legbefolyásosabb" munka a területen. A válaszok között jelentős átfedések vannak, és a listákon a jól ismert teoretikusok dominálnak (lásd Maliniak et al., 2007: 17-19; 2012: 48-50; Peterson et al., 2005: 19-21).
2. A TRIP-felmérések szerzői megjegyzik, hogy "az ateoretikus munka aránya drámai mértékben csökkent, az 1980-as 47%-ról 2006-ra 7%-ra" (Maliniak et al., 2011: 445). Ez a megállapítás tükrözi azt a tényt, hogy szinte minden kortárs IR-szakértő tiszteleg valamilyen mértékben az elmélet előtt munkájában. A mi álláspontunk azonban az, hogy az elmélet általában kisebb szerepet játszik.
3. Ez néha a kvalitatív módszereket előnyben részesítő tudósokra is igaz (lásd Bennett and Elman, 2007; Moravcsik, 2010).
4. A hasonló elnevezések ellenére a tudományos realizmus és a nemzetközi kapcsolatok realista megközelítése teljesen különbözik egymástól. Az előbbi egy ismeretelméleti iskola, az utóbbi a nemzetközi politika megközelítése. Így lehet valaki "tudományos realista" és elutasíthatja a realizmust a nemzetközi kapcsolatokban, vagy fordítva. A tudományos realizmus és az instrumentalizmus közötti különbségekről lásd MacDonald (2003: 551-565; lásd még Chakravarty, 2011; Clarke és Primo, 2007: 741-753; George és Bennett, 2004: 7. fejezet; Johnson, 2010).
5. Achen és Snidal (1989: 164) az instrumentalizmust az elrettentés elméletének jellemzésével illusztrálja: "A racionális elrettentés elmélete nem ismeri a döntéshozók tényleges számításait. Azt állítja, hogy úgy fognak cselekedni, mintha bizonyos matematikai problémákat megoldanának, függetlenül attól, hogy ténylegesen megoldják-e azokat vagy sem. Ahogy Steffi Graf úgy teniszezik, mintha gyors számításokat végezne a newtoni fizikában ... úgy a racionális elrettentéselmélet azt jósolja, hogy a döntéshozók úgy döntenek a háborúról, mintha a várható hasznossági számításokat végeznék. De valójában nem kell elvégezniük azokat.
6. Egyes tudósok azt állítják, hogy a formális elmélet különösen alkalmas logikailag konzisztens érvek előállítására (lásd Bueno de Mesquita és Morrow, 1999: 56-60).

hogy a nem formális elméletek is lehetnek logikailag konzisztensek, és a matematika használata nem akadályozza meg a logikai hibákat. Valójában a bonyolult matematikai bizonyítások kevésbé hozzáférhetőek és nehezebben ellenőrizhetőek. Ahogy Melvyn Nathanson (2009: 9) megjegyzi: "minél elemi a bizonyítás, annál könnyebb ellenőrizni, és annál megbízhatóbb az igazolása". Mi pedig azt állítjuk, hogy a kreativitás és az eredetiség fontosabb, mint a pusztán logikai következetesség (lásd Walt, 1999: 116-118).

7. Bár a kovariancia mérését általában a nagy N-kutatásokkal azonosítják, ez a kvalitatív kutatásokkal vagy esettanulmányokkal is lehetséges (lásd King et al., 1994).
8. Az oksági mechanizmusokról lásd George és Bennett (2004: 10. fejezet), Hedstrom és Ylikoski (2010), Johnson (2010), Mahoney (2001), Waldner (2007) és Van Evera (1997: 64-67).
9. Például Thomas Schelling befolyásos elképzelései a kompetenciáról nem állnak jól, ha empirikusan tesztelik őket. Ennek ellenére olyan tudósok, mint Wallace J. Thies és Robert A. Pape Schelling elképzeléseiből indultak ki, amikor a katonai kényszerítésről szóló saját elméleteiket alakították ki (lásd Pape, 1996; Schelling, 1966; Thies, 1980).
10. Idézi Dessler (1991: 349).
11. Az elmélet nem szükséges a rejtélyek azonosításához, amelyek a tudósokat új hipotézisek kitalálásához vezethetik. Néha a kutatók megfigyelnek valamit az adatokban, amit semmilyen elmélet nem tud megmagyarázni, ezért megpróbálnak egy történetet kitalálni, hogy megmagyarázzák. A meglévő elméletek azonban segítenek a tudósoknak azonosítani ezeket az anomáliákat, amikor a megfigyelt dolgok ellentétesek a világ működéséről alkotott elképzeléseikkel. A tudósok hipotézisteszték segítségével azt is meghatározhatják, hogy két egymással versengő elmélet közül melyik a legígéretesebb, még akkor is, ha maguk az elméletek nem eléggé kidolgozottak. Jó példa az ilyen jellegű munkára Shapiro és Weidmann (2012).
12. Ez a megközelítés elmozdulást jelent a többváltozós modellek építésétől, amelyek egy adott jelenség magyarázatához szükséges összes releváns változót tartalmazzák (de nem többet), és a különböző magyarázó változók relatív hatásának értékelésére szolgáló modellek felé. Ahogy James L. Ray (2003: 3) megjegyzi:

az általános modellek, amelyek célja a modell egészének legjobb illeszkedése, úgy tűnik, szinte teljesen átadták helyüket az olyan modelleknek, amelyek alapvető célja egy-egy kulcstényező hatásának értékelése. Az ezen az egy kulcstényezőn túli változókat szinte kizárólag azzal a céllal adják hozzá, hogy a kérdéses kulcshipotézis kifinomultabb, alaposabb és szigorúbb értékelését biztosítsák ..... Legkonkrétabban ... kontrollváltozókat adnak hozzá a többváltozós modellekhez annak érdekében, hogy lássák, hogy a különleges érdeklődésre számot tartó kapcsolat fennmarad-e.

13. Ez a probléma súlyosbodik, ha a kutatók elvetik azokat a modelleket, amelyek nem "működnek", és csak azokat az eredményeket jelentik, amelyek elérik a statisztikai szignifikancia bizonyos kanonikus szintjét. Ahogy Philip Schrodtt (2006: 337) figyelmeztet:

a feltáró statisztikai kutatások mindenütt jelenléte szinte értelmetlenné tette a hagyományos frequentista szignifikancia tesztet. Az alternatív modellek ma már néhány egérváltással és néhány másodperces számításal tesztelhetők. ... Gyakorlatilag minden publikált kutatás ma már csak a jéghegy végső csúcsát jelenti a több tucatnyi nem publikált alternatív megfogalmazásnak. Elvileg a szignifikanciatesztet ki lehetne igazítani ennek figyelembevételére, a gyakorlatban azonban nem teszik.

14. Lásd Fearon (1994), Huth és Russett (1984), valamint Huth (1988, 1990).
15. Hubert Blalockot idézve James L. Ray (2003) rámutat, hogy:

ha egy többváltozós modellhez egy beavatkozó változót adunk hozzá, és ez a módosítás megszünteti az értékelt eredeti kulcsfontosságú magyarázó tényező és a kimeneti változó

---

közötti statisztikai kapcsolatot, akkor a kapcsolat "értelmezését" végeztük el. Az ilyen

"értelmezése" nem teszi kevésbé érdekessé a szóban forgó eredeti kapcsolatot. Éppen ellenkezőleg, "az értelmezéssel az ember ... csupán hihetőbbé teszi azt a köztes kapcsolatok megtalálásával". Ez alapvetően más helyzet, mint az, amely egy potenciális zavaró változó hozzáadásából adódik egy olyan modellhez, amely megszünteti az eredeti független és függő változók közötti korrelációt. Ebben az esetben az ember felfedezi, hogy valami gyökeresen nem stimmel azzal az elképzeléssel, hogy X okozza Y-t.

Lásd még Seawright (2010: 250-251).

16. Alastair Iain Johnston (2012: 57) például megvizsgálta az 1992 és 2001 közötti kínai esetek kódolását a MID-adatsorban, és 28-ból 12 esetben talált hibát.
17. Ahogy Van Evera (2009: 7) megjegyzi: "A háború kitörésének hús, adatokban leggazdagabb esetéről sokat tudunk. ... De az adatok gyorsan fogynak, ahogy haladunk lefelé a listán az adatgazdag háborúktól az adatszegény háborúk felé". A jól dokumentált esetekre való összpontosítás azonban problémás lehet, ha azok nem véletlenszerű mintát képeznek a nagyobb univerzumból.
18. Egyes tudósok szerint a demokráciák közötti háborúk hiánya csak statisztikai műtermék, vagy a nagyhatalmi politikának, illetve más tényezőknek köszönhető (Farber és Gowa, 1995; Gibler, 2007; Gowa, 1999). Ha ez igaz, akkor nem létezik *demokratikus béke*. Mint mindig, minden empirikus eredmény jelentése az elméleti értelmezéstől függ.
19. Reprezentatív munkák: Pickering és Peceny (2006), Peic és Reiter (2011), Downes és Monten (2013), valamint Downes (2010).
20. Az ilyen tanulmányoknak erőteljes szelekciós hatásokkal és potenciális kihagyott változó torzítással kell megküzdeniük, ezért néhány, ezen a területen dolgozó tudós az eredményeik érvényességének megerősítése érdekében a párosítási technikákra támaszkodik.
21. Elisabeth Jean Wood (2003: 251) egyetért ezzel: "az identitáskonfliktusok kialakulását és lefolyását több okból is rendkívül nehéz statisztikailag nyomon követni. Ennek eredményeként a vonatkozó eredmények gyakran ellentmondásosak". Hegre és Sambanis (2006: 532) a polgárháborús szakirodalom globális érzékenységi elemzését végezték el, és arra a következtetésre jutottak, hogy "eddig egyetlen tanulmány sem szolgáltatott egyértelmű elméleti igazolást az ökonometria tesztekben használt modellre. Nem ismerjük a polgárháború modelljét". Lásd még Cederman et al. (2010: 90-91).
22. Például Alexander George és Richard Smoke díjnyertes *Deterrence in American Foreign Policy: Theory and Practice* (1974) csak az elrettentés kudarcának eseteivel foglalkozik (selection bias), inkább "feltételes empirikus általánosításokat" kínál, mint valódi elméletet, és kevés halmozott tudást nyújt arról, hogy az elrettentés mikor lesz sikeres vagy mikor nem.
23. Ez a pont mind a formális, mind a nem formális elméletre vonatkozik. Meg lehet tanítani a diákoknak a formális modellezés alapvető technikáit, de nem mindenből lesz kreatív formális teoretikus.
24. Scott és Light (2004) provokatív kritikát fogalmaz meg ezzel az általános megközelítéssel kapcsolatban.
25. Ahogy Achen (2002: 442) megjegyzi:

Az empirikus munka, ahogyan azt túl sok politológus teszi, valóban viszonylag egyszerű. Összegyűjteni az adatokat, lefuttatni a regressziót/MLE-t a szokásos lineáris kontrollváltozók listájával, jelenteni a szignifikancia teszteket, és bejelenteni, hogy az ember kedvenc változója "átment". Ezt a sivár hipotézis-tesztelési keretet néha a kezdők ragadják meg. Mivel tisztán mechanikus, sok gondolkodást és szorongást spórol meg, és nem tehet róla, hogy népszerű. De nyilvánvalóan mennie kell. Legjobb empirikus általánosításaink nem ilyen munkából származnak.

Hozzátehetjük, hogy a legjobb elméleteinket sem.

26. A fejlesztési közgazdaságtanban végzett kísérleti és kvázi-kísérleti munkák hasonló hiányosságtól szenvednek (lásd Deaton, 2010).

27. Úgy tűnik, hogy ez a probléma mind a szociológiában, mind a közgazdaságtanban elterjedt. Ahogy Aage Sorensen szociológus megjegyzi, "a kvantitatív szociológia továbbra is nagyon elméletszegény. Valójában a mainstream

inkább visszafejlődött, mint fejlődött" (idézi Mahoney 2001: 582). Az elmélet figyelmen kívül hagyása az empirikus közgazdasági kutatásokban is megkérdőjelezhető következtetésekhez vezet (Wolpin 2013; lásd még Hamermesh 2013).

Hivatkozások

- Achen CH (2002) Egy új politikai módszertan felé: Mikroalapok és az ART. *Annual Review of Political Science* 5: 423-450.
- Achen CH (2005) Tegyük a garbage-can regressziókat és a garbage-can probitokat oda, ahová tartoznak. *Conflict Management and Peace Science* 22(3): 327-339.
- Achen CH és Snidal D (1989) Racionális elrettentés elmélete és összehasonlító esettanulmányok. *World Politics* 41(2): 143-169.
- Aggarwal VK (2010) I don't get no respect: Az IPE megpróbáltatásai. *International Studies Quarterly* 54(3): 893-895.
- Beck N, King G és Zeng L (2000) Improving quantitative studies of international conflict: A conjecture. *American Political Science Review* 94(1): 21-35.
- Bennett A és Elman C (2007) Esettanulmányi módszerek a nemzetközi kapcsolatok részterületén. *Com- parative Political Studies* 40(2): 170-195.
- Bennett A, Barth A és Rutherford KR (2003) Do we preach what we practice? A politikatudományi folyóiratok és tantervek módszereinek felmérése. *PS: Political Science & Politics* 36(3): 373-378.
- Blattman C és Miguel E (2010) Polgárháború. *Journal of Economic Literature* 48(1): 3-57.
- Brady HE és Collier D (szerk.) (2004) *Rethinking Social Inquiry: Diverse Tools, Shared Standards*. New York: Rowman & Littlefield.
- Braumoeller BF és Sartori AE (2004) The promise and perils of statistics in International Relations. In: Sprinz D és Wolinsky Y (szerk.) *Models, Numbers, and Cases: Methods for Studying International Relations*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press, 129-151.
- Brooks RA (2003) A katonai hatalom megteremtése: Miért buknak és miért sikeresek az államok? Egy áttekintő esszé. *Inter- national Security* 28(2): 149-191.
- Brooks S (2007) *Producing Security: Multinacionális vállalatok, globalizáció és a konfliktusok változó kalkulációja*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Bueno de Mesquita B és Morrow J (1999) Sorting through the wealth of notions. *International Security* 24(2): 56-73.
- Cederman LE, Wimmer A és Min B (2010) Why do ethnic groups rebel? Új adatok és elemzések. *World Politics* 62(1): 87-119.
- Chakravartty A (2011) Tudományos realizmus. In: Zalta E (szerk.) *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Elérhető: <http://plato.stanford.edu/archives/sum2011/entries/scientific-realism/> (hozzáférés: 2012. október 24.).
- Chen HT (1990) *Elméletvezérelt értékelések*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Clarke KA és Primo DM (2007) A politikatudomány modernizálása: A model-based approach. *Per- spectives on Politics* 5(4): 741-753.
- Cohen BJ (2010) Unalmassá válnak az IPE folyóiratok? *International Studies Quarterly* 54(3): 887-891.
- Deaton A (2010) Eszközök, randomizáció és a fejlődésről való tanulás. *Journal of Economic irodalom* 48(2): 424-455.
- Dessler D (1991) A korrelációkon túl: A háború ok-okozati elmélete felé. *International Studies Quar- terly* 35(3): 337-355.
- Downes AB (2010) Katasztrófális siker: Külföldről kikényszerített rendszerváltás és polgárháború. In: *Amerikai Politikatudományi Társaság konferenciája*, Washington, D.C., 2010. szeptember 2-5.
- Downes AB és Monten J (2013) Forced to be free? Miért vezet a külföldről kikényszerített rendszerváltás ritkán demokratizálódáshoz. *International Security* 37(4): 90-131.

- Downes AB és Sechser T (2012) A demokratikus hitelesség illúziója. *International Organization* 66(3): 457-489.
- Doyle MW (1983) Kant, liberális örökség és külügyek. *Filozófia és közügyek* 12(3): 205-235.
- Farber HS és Gowa J (1995) Politics and peace. *International Security* 20(2): 123-146.
- Fearon JD (1994) Signaling versus a hatalom és az érdekek egyensúlya. *Journal of Conflict Resolution* 38(2): 236-269.
- Fravel MT (2010) Nemzetközi kapcsolatok elmélete és Kína felemelkedése: Kína területi terjeszkedési potenciáljának értékelése. *International Studies Review* 12(4): 505-532.
- Friedman M (1953) *Essays in Positive Economics*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- George AL és Bennett A (2004) *Esettanulmányok és elméletfejlesztés a társadalomtudományokban*. Cambridge, MA: Belfer Center for International Affairs, Harvard University.
- George AL és Smoke R (1974) *Deterrence in American Foreign Policy: Theory and Practice*. New York: Columbia University Press.
- Gibler D (2007) Bordering on peace: Demokrácia, területi kérdések és konfliktusok. *International Studies Quarterly* 51(3): 509-532.
- Gowa J (1999) *Ballots and Bullets: The Elusive Democratic Peace*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Hamermesh D (2013) Hat évtizednyi közgazdasági csúcskiadás: Ki és hogyan? *Journal of Economic Literature* 51(1): 1-11.
- Hedstrom P and Ylikoski P (2010) Causal mechanisms in the social sciences. *Annual Review of Sociology* 36: 49-67.
- Hegre H és Sambanis N (2006) A polgárháború kitörésével kapcsolatos empirikus eredmények érzékenységi elemzése. *Journal of Conflict Resolution* 50(4): 508-535.
- Hirsch JE (2005) An index to quantify an individual's scientific research output. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*. Elérhető: http://arxiv.org/PS_cache/physics/pdf/0508/0508025v5.pdf (hozzáférés: 2012. október 24.).
- Huth P (1988) *Extended Deterrence and the Prevention of War*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Huth P (1990) A nukleáris fegyverek kiterjesztett elrettentő értéke. *Journal of Conflict Resolution* 34(2): 270-290.
- Huth P és Russett B (1984) Mitől működik az elrettentés? Esetek 1900 és 1980 között. *World Politics* 36(4): 496-526.
- Ikenberry J, Mastanduno M és Wohlforth W (szerk.) (2011) *International Relations Theory and the Consequences of Unipolarity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Imai K, Keele L, Tingley D et al. (2011) Unpacking the black box of causality: Tanulás az oksági mechanizmusokról a kísérleti és megfigyelési vizsgálatokból. *American Political Science Review* 105(4): 765-789.
- Jervis R (1976) Cumulation, correlations and wozzles. In: Rosenau JN (szerk.) *In Search of Global Patterns*. New York: Free Press, 181-185.
- Johnson J (2006) A pozitívizmus következményei: A pragmatista értékelés. *Comparative Political Studies* 39(2): 224-252.
- Johnson J (2010) Milyen racionalitási feltételezés? Avagy hogyan nyugszik a "pozitív politikai elmélet" egy téves felfogáson. *Political Studies* 58(2): 282-299.
- Johnston AI (2012) Mit mond (ha mond egyáltalán) Kelet-Ázsia a nemzetközi kapcsolatok elméletéről? *Annual Review of Political Science* 15: 53-78.
- Jordan R, Maliniak D, Oakes A et al. (2009) One discipline or many? TRIP-felmérés a nemzetközi kapcsolatok karán tíz országban. *Jelentés, The Institute for the Theory and Practice of International Relations, The College of William and Mary, VA, február.*

- Kalyvas SN (2008) Egy új kutatási program ígéretei és buktatói: A polgárháború mikrodinamikája. In: Kalyvas SN, Shapiro I és Masoud T (szerk.): *Rend, konfliktus, erőszak*. Cambridge: Cambridge University Press, 397-421.
- Kaplan F (1983) *Az Armageddon varázslói*. New York: Simon and Schuster.
- King G és Zeng L (2001) A ritka események magyarázata a nemzetközi kapcsolatokban. *International Orga- nization* 55(3): 693-715.
- King G, Keohane RO és Verba S (1994) *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Lake DA (2011) Miért gonoszak az "izmusok": Az elmélet, az ismeretelmélet és a tudományos szekták mint a megértés és a haladás akadályai. *International Studies Quarterly* 55(2): 465-480.
- Layne C (1994) Kant vagy kant: A demokratikus béke mítosza. *International Security* 19(2): 5-49.
- Liu Q (2010) Kína felemelkedése és regionális stratégiája: Hatalom, kölcsönös függőség és identitás. *Journal of Cambridge Studies* 5(4): 76-92.
- Lyall J (2009) Vajon a válogatás nélküli erőszak felbujtja a felkelők támadásait? Csecsenföldi bizonyítékok. *Journal of Conflict Resolution* 53(3): 331-362.
- Lyall J (2010) A koetnikumok hatékonyabbak a felkelők ellen? Bizonyítékok a második csecsen háborúból. *American Political Science Review* 104(1): 1-20.
- Lyall J és Wilson I III (2009) Rage against the machines: Explaining outcomes in counterinsurgency wars. *International Organization* 63(1): 67-106.
- Lynn-Jones SM (1995) A támadás-védelem elmélet és kritikái. *Security Studies* 4(4): 660-691.
- MacDonald PK (2003) Hasznos fikció vagy csodatevő: A versengő ismeretelméleti alap- a racionális választás elméletével kapcsolatban. *American Political Science Review* 97(4): 551-565.
- McKeown TJ (1999) Esettanulmányok és a statisztikai világnézet: King, Keohane és Verba *Designing Social Inquiry* című könyvének áttekintése: *Scientific Inference in Qualitative Research*. *International Organization* 53(1): 161-190.
- Mahoney J (2001) A korrelációs elemzésen túl: Az elmélet és a módszer legújabb innovációi. *Socio- logical Forum* 16(3): 575-593.
- Maliniak D, Oakes A, Peterson S et al. (2007) The view from the ivory tower: TRIP survey of international relations faculty in the United States and Canada. *Jelentés, The Institute for the Theory and Practice of International Relations, The College of William and Mary, VA*, február.
- Maliniak D, Oakes A, Peterson S et al. (2011) International relations in the US academy. *International Studies Quarterly* 55(2): 437-464.
- Maliniak D, Peterson S és Tierney MJ (2012) TRIP világszerte: Nemzetközi kapcsolatok oktatóinak oktatói, kutatói és szakpolitikai nézetei 20 országban. *Jelentés, The Institute for the Theory and Practice of International Relations, The College of William and Mary, VA*, május.
- Mansfield ED és Snyder J (2007) *Electing to Fight: Why Emerging Democracies Go to War*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Monteiro NP (2011/ 2012) Unrest assured: Miért nem békés az egypólusúság. *Nemzetközi biztonság* 36(3): 9-40.
- Moravcsik A (2010) Aktív idézés: A replikálható kvalitatív kutatás előfeltétele. *PS: Politikai tudomány és politika* 43(1): 29-35.
- Nathanson M (2009) Kétségbeesetten keresve a matematikai bizonyítást. *The Mathematical Intelligencer* 31(2): 8-10.
- Oatley T (2011) A redukcionista szerencsejáték: Nyílt gazdaságpolitika a globális gazdaságban. *International Organization* 65(2): 311-341.
- Olson M (1965) *A kollektív cselekvés logikája: Közjavak és a csoportok elmélete*. Cambridge,

- Ostrom E (1990) *Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pape RA (1996) *Bombázás a győzelemért: Airpower and Coercion in War*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Peic G and Reiter D (2011) Foreign imposed regime change, state power, and civil war onset, 1920-2004. *British Journal of Political Science* 41(3): 453-475.
- Peterson S, Tierney MJ és Maliniak D (2005) Az amerikai főiskolák és egyetemek nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó oktatóinak tanítási és kutatási gyakorlata, a tudományágról alkotott nézetei és politikai attitűdjei. *Jelentés, Program on the Theory and Practice of International Relations, The College of William and Mary, VA*, augusztus.
- Pickering J és Peceny M (2006) Forging democracy at gunpoint. *International Studies Quarterly* 50(3): 539-560.
- Putnam H (1975) *Matematika, anyag és módszer: Philosophical Papers, 1. kötet*. London: Cambridge University Press.
- Ray JL (2003) Az államközi konfliktusok és háborúk magyarázata: Mit kell ellenőrizni? *Conflict Management and Peace Science* 20(1): 1-31.
- Reese MJ (2012) Személyes közlés.
- Reiter D és Stam AC (2002) *Democracies at War*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Sartori G (1970) Fogalomtévesztés az összehasonlító politikában. *American Political Science Szemle* 64(4): 1033-1053.
- Schelling TC (1966) *Fegyverek és befolyás*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Schrodt P (2006) Túl a lineáris frequentista ortodoxián. *Political Analysis* 14(3): 335-339.
- Schrodt P (2010) A kortárs kvantitatív politikai elemzés hét halálos bűne. Az Amerikai Politikatudományi Társaság éves találkozására készült tanulmány, Washington, DC.
- Scott J és Light M (2004) A számokkal való visszaélés: Az ellenőrzések, a számszerűsítés és a politika elhomályosítása. In: Purdy J, Kronman AT és Farrar C (szerk.) *Democratic Vistas: Reflexiók az amerikai demokrácia életéről*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Seawright J (2010) Regresszióalapú következtetés: A sikertelen ok-okozati értékelés esettanulmánya. In: Brady HE és Collier D (szerk.) *Rethinking Social Inquiry* (2. kiadás). New York: Rowman and Littlefield.
- Shapiro JN és Weidmann NB (2012) A telefon erősebb, mint a kard? Mobiltelefonok és lázadó erőszak Irakban. *Princeton University working paper*.
- Signorino C (1999) Stratégiai interakció és a nemzetközi konfliktusok statisztikai elemzése. *American Political Science Review* 93(2): 279-297.
- Snyder JL (1984/ 1985) Richness, rigor and relevance in the study of Soviet foreign policy. *International Security* 9(3): 89-108.
- Tapp C, Burkle FM, Wilson W, et al. (2008) Az iraki háborús halálozási becslések: A systematic review. *Konfliktus és egészség* 2:1.
- Thies WJ (1980) *When Governments Collide: Kényszer és diplomácia a vietnami konfliktusban, 1964-1968*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Tomz M és Weeks JL (2013) A közvélemény és a demokratikus béke. *American Political Science Review* 107(3): megjelenés alatt.
- Trachtenberg M (2006) *The Craft of International History: A Guide to Method*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Van Evera S (1984) Az offenzíva kultusza és az első világháború eredete. *International Security* 9(1): 58-107.
- Van Evera S (1997) *Guide to Methods for Students of Political Science*. Ithaca, NY: Cornell University Press.

- Van Evera S (2009) A politikatudományi trendek és a biztonságstudományok jövője. 2009-10-es éves jelentés, Biztonsági Tanulmányok Program, Massachusetts Institute of Technology, MA.
- Vasquez J és Leskiw CS (2001) Az államközi rivalizálás eredete és háborús hajlamossága. *Annual Review of Political Science* 4: 295-316.
- Von Clausewitz C (1976) *A háborúról*. Fordította és szerkesztette Howard M és Paret P. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Waldner D (2007) A következtetések magyarázatokká alakítása: A tömeges kihalások tanulmányozásának tanulságai. In: Lebow RN és Lichbach MI (szerk.) *Theory and Evidence in Comparative Politics and International Relations*. New York: Palgrave Macmillan.
- Walt SM (1999) A modell nézeteltérés. *International Security* 24(2): 115-130.
- Weart S (1998) *Never at War: Why Democracies Will Not Fight One Another*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Weaver C (szerk.) (2009) Különszám: Nem is olyan csendes a nyugati fronton: Az IPE amerikai iskolája. *Review of International Political Economy* 16(1).
- Wohlforth WC (1999) Az egypólusú világ stabilitása. *International Security* 24(2): 5-41.
- Wohlstetter A (1959) A terror kényes egyensúlya. *Foreign Affairs* 37(2): 211-234.
- Wolpin K (2013) *Az elmélet nélküli következtetés korlátai*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Wood EJ (2003) Polgárháborúk: What we don't know. *Global Governance* 9(2): 247-260.
- Yang DD (2003) Kvalitatív módszerek tantervei. *Qualitative Methods Newsletter* 1(1): 28-30.
- Yanigazawa-Drott D (2010) Propaganda és konfliktus: Elmélet és bizonyítékok a ruandai népirtásból. Working Paper, Harvard Egyetem.

Szerzői életrajzok

John J. Mearsheimer az Egyesült Államokban a Chicagói Egyetem R. Wendell Harrison Politikai Tudományok Kiemelt Professzora.

Stephen M. Walt a nemzetközi ügyek Robert és Renee Belfer professzora a Harvard Egyetem John F. Kennedy Kormányzati Iskolájában.